

EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Zittingsdocument

A7-0137/2013

28.3.2013

VERSLAG

over een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen
(2012/2234(INI))

Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

Rapporteur: Ria Oomen-Ruijten

Rapporteur voor advies (*):
Thomas Mann, Commissie economische en monetaire zaken

(*) Procedure met medeverantwoordelijke commissies – Artikel 50 van het Reglement

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3
TOELICHTING	19
ADVIES VAN DE COMMISSIE ECONOMISCHE EN MONETAIRE ZAKEN(*).....	23
ADVIES VAN DE COMMISSIE INTERNE MARKT EN CONSUMENTENBESCHERMING.....	34
ADVIES VAN DE COMMISSIE RECHTEN VAN DE VROUW EN GENDERGELIJKHEID	39
UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE.....	46

(*) Procedure met medeverantwoordelijke commissies – Artikel 50 van het Reglement

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen (2012/2234(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie van 7 juli 2010 getiteld "Groenboek – naar adequate, houdbare en zekere Europese pensioenstelsels" (COM(2010)0365) en zijn resolutie van 3 februari 2011 daarover¹,
- gezien de mededeling van de Commissie van 16 februari 2012 getiteld "Witboek – Een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen" (COM(2012)0055),
- gezien het verslag van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de mededeling van de Commissie van 16 februari 2012 getiteld "Witboek – Een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen"²,
- gezien het gezamenlijke verslag van het directoraat-generaal Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie van de Europese Commissie en het Comité sociale bescherming over de toereikendheid van de pensioenen in de Europese Unie 2010-2050 ("2012 Adequacy Report"),
- gezien het gezamenlijke verslag van het directoraat-generaal Economische en Financiële Zaken van de Europese Commissie en het Comité economisch beleid getiteld "The 2012 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the 27 EU Member States (2010-2060)"³,
- gezien de mededeling van de Commissie van 23 november 2011 getiteld "Jaarlijkse groeianalyse 2012" (COM(2011)0815) en zijn resolutie van 31 januari 2012 daarover⁴,
- gezien Besluit 2010/707/EU van de Raad van 21 oktober 2010 betreffende de richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten⁵,
- gezien zijn resolutie van 9 oktober 2008 over de bevordering van sociale integratie en bestrijding van armoede, met inbegrip van armoede onder kinderen, in de EU⁶,
- gezien de Verklaring van de Raad over het Europees Jaar voor actief ouder worden en solidariteit tussen de generaties (2012): de koers voor de toekomst (SOC 992/SAN 322) van 7 december 2012,
- gezien artikel 48 van zijn Reglement,

¹ Aangenomen teksten, P7_TA(2011)0058.

² EESC/SOC/457, 12 juli 2012.

³ ISBN 978-92-79-22850-6.

⁴ Aangenomen teksten, P7_TA(2012)0047.

⁵ PB L 308 van 24.11.2010, blz. 46.

⁶ PB C 9E van 15.1.2010, blz. 11.

- gezien het verslag van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken en de adviezen van de Commissie economische en monetaire zaken, de Commissie interne markt en consumentenbescherming en de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid (A7-0137/2013),
- A. overwegende dat het Parlement zijn standpunt inzake het Groenboek van de Commissie uit 2010 getiteld "Naar adequate, houdbare en zekere Europese pensioenstelsels" in zijn resolutie van 3 februari 2011 heeft verwoord;
- B. overwegende dat de ergste financiële en economische crisis in decennia is omgeslagen in een acute staatsschulden- en sociale crisis die het pensioeninkomen van miljoenen EU-burgers ernstig heeft aangetast; overwegende dat deze crisis heeft aangetoond dat de Europese economieën onderling afhankelijk zijn en dat geen enkele lidstaat nog in zijn eentje het adequate, zekere en duurzame karakter van zijn socialebeschermingsstelsel kan garanderen;
- C. overwegende dat pensioenen de belangrijkste bron van inkomsten voor Europese ouderen vormen en zijn bedoeld om een behoorlijke levensstandaard voor hen te waarborgen en hen in staat te stellen financieel onafhankelijk te zijn; overwegende dat ongeveer 22% van de vrouwen die ouder zijn dan 75 jaar zich desalniettemin onder de armoedegrens van de Europese Unie bevindt en derhalve een groot risico loopt op maatschappelijke uitsluiting, en overwegende dat de meerderheid van de 75-plussers bestaat uit vrouwen;
- D. overwegende dat de eerste cohort van de zogeheten babyboomgeneratie de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt, waardoor de demografische uitdaging niet langer een toekomstscenario is, maar een realiteit van nu, en dat het aantal 60-plussers met meer dan 2 miljoen per jaar zal toenemen;
- E. overwegende dat, nog afgezien van de economische crisis, op grond van de demografische en productiviteitstrends voor de lange termijn in de meeste EU-lidstaten moet worden uitgegaan van een economisch scenario met geringe groei, waarbij de groeipercentages aanzienlijk geringer zullen uitvallen dan in voorgaande decennia;
- F. overwegende dat de Europese Raad reeds in maart 2001 zijn goedkeuring heeft gehecht aan de driedelige strategie van Stockholm, die erop is gericht: de overheidsschuld snel af te bouwen, de arbeidsparticipatie en de productiviteit op te voeren en de pensioenstelsels en de stelsels voor gezondheidszorg en langdurige zorg te hervormen;
- G. overwegende dat de negatieve uitwerking van de economische en financiële crisis in Europa op de lonen en de werkgelegenheid het risico op armoede onder ouderen in de toekomst zal doen toenemen;
- H. overwegende dat zowel de via een omslagstelsel gefinancierde pensioenregelingen (pay-as-you-go-stelsels) als de kapitaaldeckingsstelsels te lijden hebben onder de toenemende werkloosheid en de tegenvallende rendementen op de financiële markten;
- I. overwegende dat het Europees Economisch en Sociaal Comité aanbeveelt de minimumpensioenen op te trekken, om te zorgen voor pensioeninkomens die boven de armoededrempel liggen;

- J. overwegende dat de pensioenstelsels een centraal onderdeel van de Europese sociale modellen vormen en als fundamenteel en niet-onderhandelbaar doel hebben om oudere mensen een adequaat levenspeil te garanderen; overwegende dat pensioenvoorziening een bevoegdheid blijft van de lidstaten;
- K. overwegende dat de duurzaamheid van het pensioenbeleid meer omvat dan alleen een fiscaal aspect; overwegende dat spaarquotes, werkgelegenheidscijfers en verwachte demografische ontwikkelingen ook een significante rol spelen wat het garanderen van de duurzaamheid betreft;
- L. overwegende dat pensioenregelingen in het huidige Europese debat te vaak louter als last voor de overheidsfinanciën worden gezien in plaats van als een essentieel instrument om armoede onder ouderen te bestrijden en om een herverdeling gedurende de levensloop van een individu en binnen de maatschappij te bewerkstelligen;
- M. overwegende dat de gepensioneerden een bijzonder belangrijke groep consumenten vormen en dat schommelingen in hun koopgedrag ingrijpende gevolgen voor de reële economie hebben;
- N. overwegende dat in vele EU-landen het fertiliteitscijfer laag blijft, met als gevolg dat de actieve bevolking in de toekomst zal krimpen;
- O. overwegende dat volgens de OESO de mobiliteit tussen lidstaten gering is en dat slechts 3% van de EU-burgers in de beroepsgeschikte leeftijd in een andere lidstaat van de EU woont¹;
- P. overwegende dat uit de studie "Women living alone – an update"², die op verzoek van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid van het Parlement is opgesteld, blijkt dat in sommige van de bestaande pensioenregelingen het risico van grotere genderongelijkheid besloten ligt, met name in het geval van alleenstaande vrouwen;
- Q. overwegende dat OESO-werkdocument nr. 116 inzake sociale zaken, arbeid en migratie, getiteld "Cooking, Caring and Volunteering: Unpaid Work Around the World"³ inzicht geeft in het belang van onbetaald werk, dat in nationale pensioenregelingen nog niet wordt meegeteld;
- R. overwegende dat het arbeidsparticipatiepercentage in de EU voor de leeftijdsgroep 55-64 slechts 47,4% bedraagt en voor vrouwen zelfs 40,2%; overwegende dat in bepaalde EU-landen slechts 2% van alle vacatures door 55-plussers wordt vervuld; overwegende dat een dergelijke geringe arbeidsparticipatie in een pensioenkloof binnen generaties tussen mannen en vrouwen resulteert alsook in aanzienlijke inkomensverschillen tussen de generaties;

¹ OECD (2012), "Mobility and migration in Europe", blz. 63. In: OECD Economic Surveys: European Union 2012, OECD Publishing.

² <http://www.europarl.europa.eu/committees/fr/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=79590>.

³ Miranda, V., *Cooking, Caring and Volunteering: Unpaid Work Around the World*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 116, OECD Publishing (2011).

- S. overwegende dat de pensioenstelsels binnen en tussen de lidstaten aanzienlijk verschillen, bijvoorbeeld wat financieringspercentage, mate van overheidsdeelname, governancestructuur, type van aanspraak, kostenefficiëntie en collectiviteits- en solidariteitsgraad betreft, en dat als gevolg hiervan geen gemeenschappelijke EU-typologie voorhanden is;

Inleiding

1. merkt op dat de nationale begrotingen onder grote druk staan en dat de verlaging van de pensioenuitkeringen in veel lidstaten het gevolg is van de sterke verscherping van de financiële en economische crisis; betreurt de forse bezuinigingen in de lidstaten die het hardst door de crisis zijn getroffen, waardoor veel gepensioneerden de armoede zijn ingedreven of een armoederisico lopen;
2. onderstreept dat voor de EU en de lidstaten de noodzaak bestaat een beoordeling te maken van de huidige en toekomstige duurzaamheid en adequaatheid van de pensioenstelsels en de goede praktijken en beleidsstrategieën te identificeren die kunnen leiden tot de zekerste en meest kostenefficiënte pensioenvoorziening in de lidstaten;
3. wijst op de waarschijnlijkheid van een lange periode met geringe economische groei, die de meeste lidstaten ertoe zal dwingen hun begroting te consolideren en hun economie streng te hervormen, waarvoor een degelijk beheer van de overheidsfinanciën vereist is; is het eens met de in het Witboek van de Commissie verwoorde opvatting dat er aanvullende bedrijfspensioenen met kapitaaldekking moeten worden opgezet, naast de prioriteit die moet worden toegekend aan de instandhouding van universele overheidspensioenen die ten minste een behoorlijke levensstandaard voor alle ouderen waarborgen;
4. onderstreept dat overheidspensioenstelsels in de eerste pijler voor gepensioneerden de belangrijkste bron van inkomsten blijven; betreurt het dat de Commissie in het Witboek niet naar behoren ingaat op het belang van universele, ten minste armoedebestendige overheidsregelingen in de eerste pijler; verzoekt de lidstaten – overeenkomstig de doelstellingen van de Europa 2020-strategie inzake uitbreiding van de werkgelegenheid en armoedebestrijding – te blijven werken aan strategieën voor een actievere en inclusievere arbeidsmarkt, om de verhouding van economische afhankelijkheid tussen niet-actieven en werkenden te verminderen; verzoekt de sociale partners en de lidstaten deze hervormingen gepaard te laten gaan met een permanente verbetering van de arbeidsomstandigheden en met de tenuitvoerlegging van programma's op het gebied van een leven lang leren, met het oog op een gezondere en langere beroepsloopbaan tot de wettelijke pensioenleeftijd, waardoor meer mensen pensioenpremies afdragen en kan worden voorkomen dat de oplopende kosten van overheidspensioenen een gevaar opleveren voor duurzame overheidsfinanciën; verzoekt de lidstaten hun eerstelijnerstelsels zodanig te hervormen dat ook het aantal premieafdrachtsjaren in aanmerking wordt genomen;
5. verzoekt de lidstaten een diepgaande evaluatie uit te voeren van de noodzaak tot hervorming van hun eerstelijnerstelsels, rekening houdend met de veranderende levensverwachting – en de veranderende verhouding tussen gepensioneerden, werklozen en economisch actieven – om een behoorlijke levensstandaard en economische onafhankelijkheid te garanderen voor de ouderen, met name ouderen die tot kwetsbare groepen behoren;

6. stelt vast dat door de financiële en economische crisis en de uitdagingen als gevolg van de vergrijzing de kwetsbaarheid aan het licht is gekomen van zowel de pensioenregelingen met kapitaaldekking als de pay-as-you-go-stelsels; beveelt aan de pensioenen op meerdere pijlers te baseren, met combinaties van:

i. een universeel, op een omslagstelsel gebaseerd overheidspensioen;

ii. een aanvullend bedrijfspensioen met kapitaaldekking op basis van collectieve overeenkomsten op nationaal, sector- of bedrijfsniveau dan wel op grond van nationale wetgeving, dat openstaat voor alle betrokken werknemers;

onderstreept dat de eerste pijler, alleen of in combinatie met het pensioen uit de tweede pijler (afhankelijk van de nationale institutionele regelingen of wetgeving), een behoorlijk vervangend inkomen moet opleveren dat gebaseerd is op het vroegere loon van de werknemer en, zo mogelijk, wordt aangevuld met:

iii. een individueel pensioen uit de derde pijler op basis van particulier sparen, met billijke stimulerende maatregelen voor werknemers met een laag inkomen, zelfstandigen en mensen met onvolledige premiejaren bij hun werkgerelateerde pensioenregeling;

verzoekt de lidstaten te overwegen om een dergelijke of een vergelijkbare, financieel en maatschappelijk duurzame regeling in stand te houden of, waar deze nog niet bestaat, in te voeren; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat met de bestaande of toekomstige regelgeving op het gebied van pensioenen deze benadering wordt bevorderd en volledig geëerbiedigd;

7. erkent het potentieel van de verstrekkers van bedrijfs- en individuele pensioenen als grote, betrouwbare langetermijninvesteerders in de EU-economie; onderstreept de van hen verwachte bijdrage aan het halen van de hoofddoelen van de Europa 2020-strategie, waar het gaat om het realiseren van duurzame economische groei, meer en betere banen en een sterker op sociale integratie gerichte samenleving; juicht het in dit verband toe dat de Commissie binnenkort met het initiatief komt voor een Groenboek over investeringen op lange termijn; dringt er bij de Commissie op aan het beleggingspotentieel van de pensioenfondsen en andere pensioenverstrekkers niet in gevaar te brengen en hun uiteenlopende kenmerken te respecteren wanneer zij EU-regelgeving invoert of wijzigt, met name bij de herziening van de richtlijn over de activiteiten van en het toezicht op de bedrijfspensioenfondsen;

8. nodigt de Commissie uit om de balans op te maken van de cumulatieve effecten van de wetgeving voor de financiële markten – zoals de verordening Europese marktinfrastructuur (EMIR), de richtlijn markten voor financiële instrumenten (MiFID) en de herziene richtlijn kapitaalvereisten (RKV IV) – op pensioenfondsen van de tweede pijler en hun vermogen om te investeren in de reële economie, en hierover verslag uit te brengen in haar komende Groenboek over langetermijninvesteringen;

9. herinnert aan de strategie van Lissabon 2000-2010, in de context waarvan de Commissie en de lidstaten een decennium lang intensief hebben gediscussieerd over structurele hervormingen met betrekking tot het macro-economisch, het micro-economisch en het

werkgelegenheidsbeleid, met als resultaat op het Verdrag gebaseerde landenspecifieke aanbevelingen aan de lidstaten, waarvan er vele direct of indirect betrekking hadden op de vrijwaring van adequate en duurzame pensioenen; betreurt het feit dat deze aanbevelingen niet zijn gevolgd, hoewel zij in aanzienlijke mate de impact van de crisis hadden kunnen verlichten;

10. is tevreden met het vergrijzingsverslag 2012 ("2012 Ageing Report"¹) en het toereikendheidsverslag 2012 ("2012 Adequacy Report"²), alomvattende en kwalitatief hoogstaande publicaties waarin de toereikendheid en de duurzaamheid van de pensioenstelsels op lange termijn in alle lidstaten worden onderzocht; betreurt het feit dat de aspecten toereikendheid en duurzaamheid van pensioenen worden behandeld in onderscheiden verslagen met een hoogst technisch karakter; verzoekt de Commissie en de Raad snel een geïntegreerde, beknopte en niet-technische publiekssamenvatting te publiceren, om de EU-burgers in staat te stellen de uitdagingen voor hun nationale pensioenstelsel in het kader van een vergelijking van alle EU-lidstaten te beoordelen;
11. onderstreept het belang van een uniforme methodiek voor de berekening van de houdbaarheid van overheidsfinanciën op de lange termijn en het aandeel dat pensioengerelateerde verplichtingen daarin hebben;
12. is van mening dat het, om tot een doeltreffende oplossing van de pensioenproblematiek te komen, rekening houdend met de noodzaak in de meeste lidstaten om het aantal premiejaren te verhogen en de arbeidsvoorwaarden en de permanente bijscholing te verbeteren om mensen in staat te stellen ten minste tot de wettelijke pensioenleeftijd door te werken, en langer als zij dat wensen, van het grootste belang is dat regeringen en sociale partners een consensus bereiken;
13. stelt voor om vertegenwoordigers van alle leeftijdsgroepen, onder wie jongeren en ouderen, die in bijzondere mate de gevolgen van de hervormingen ondervinden, naar behoren te raadplegen over elke pensioenhervorming om evenwichtige en eerlijke resultaten te garanderen en een maximale consensus tussen de generaties te behouden;
14. is verheugd over de centrale voorstellen in het Witboek, namelijk dat de nadruk moet liggen op het evenwicht tussen arbeidsleven en pensioentijd, de ontwikkeling van aanvullende bedrijfspensioenen en individueel pensioensparen alsmede de verbetering van de instrumenten van de EU voor het toezicht op de pensioenen, terwijl ook het belang van een grotere pensioengeletterdheid onderstreept wordt;

Verhoging van de arbeidsparticipatie en evenwicht tussen arbeidsleven en pensioentijd

15. onderstreept dat het doorvoeren van structurele hervormingen waardoor de arbeidsparticipatie wordt verhoogd en mensen tot de wettelijke pensioenleeftijd kunnen doorwerken, zodat de economische afhankelijkheidsratio wordt verminderd, van het

¹ Europese Commissie, *The 2012 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the 27 EU Member States (2010-2060)*, Brussel, mei 2011.

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf.

² "Pension Adequacy in the European Union 2010-2050", gezamenlijk verslag van het directoraat-generaal Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie van de Europese Commissie en het Comité sociale bescherming, 23 mei 2012, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7105&type=2&furtherPubs=yes>.

grootste belang is om de belastinginkomsten en de sociale en pensioenpremies te genereren die nodig zijn om de begroting van de lidstaten te consolideren en adequate, zekere en houdbare pensioenstelsels te financieren; onderstreept dat deze hervormingen op transparante wijze moeten worden doorgevoerd, zodat men tijdig op de eventuele effecten van deze hervormingen kan anticiperen; wijst op het risico dat werkloosheid en gering betaald werk, deeltijdwerk en atypisch werk ertoe kan leiden dat slechts gedeeltelijke pensioenrechten worden opgebouwd, waardoor armoede onder ouderen in de hand wordt gewerkt;

16. roept de lidstaten op om: integrale, actieve arbeidsmarktmaatregelen te nemen; de nodige maatregelen te nemen om zwart werk en belasting- en premieontduiking te bestrijden, mede om eerlijke concurrentie te garanderen; middelen opzij te zetten om de oplopende kosten die de pensioneringen voor de overheid veroorzaken, op te vangen; en goede werkgelegenheid te bevorderen, o.a. door werkzoekenden uitgebreid advies en steun te bieden en bijzonder kwetsbare groepen een plaats op de arbeidsmarkt te geven;
17. neemt er kennis van dat de Commissie het meest recentelijk in de jaarlijkse groeianalyse 2013 heeft gewezen op de noodzaak van hervormingen in de pensioenstelsels; wijst er evenwel op dat in veel lidstaten prioriteit zou moeten worden toegekend aan het dichter bij elkaar brengen van de feitelijke en de wettelijke pensioenleeftijd;
18. is ingenomen met het feit dat de lidstaten in de landenspecifieke aanbevelingen die de Raad in 2012 in het kader van het Europees semester heeft goedgekeurd, hebben aangegeven zich te zullen inzetten voor adequate en duurzame pensioenstelsels;
19. constateert dat meer dan 17% van de burgers in de Europese Unie thans 65 jaar of ouder is en dat dit percentage volgens de ramingen van Eurostat zal stijgen tot 30% in 2060;
20. onderstreept dat de druk op de nationale begrotingen en pensioenstelsels als gevolg van de demografische ontwikkelingen versneld toeneemt, nu de eerste cohorten van de "babyboomgeneratie" met pensioen gaan; neemt nota van de ongelijke vorderingen en ambitieniveaus in de lidstaten bij het uitstippelen en doorvoeren van structurele hervormingen die tot doel hebben de werkgelegenheid te vergroten, regelingen voor vervroegde uittreding te beëindigen en op lidstaatniveau samen met de sociale partners de noodzaak te evalueren om zowel de wettelijke als de daadwerkelijke pensioenleeftijd duurzaam te laten aansluiten bij de stijging van de levensverwachting; benadrukt dat lidstaten die nu geen geleidelijke hervormingen doorvoeren, later wellicht in een scenario terechtkomen waarin zij hervormingen moeten doorvoeren in de vorm van een shocktherapie met ingrijpende maatschappelijke gevolgen;
21. herhaalt het verzoek om een nauwe koppeling tussen pensioenuitkeringen enerzijds en arbeidsjaren en premieafdrachten anderzijds ("actuariële eerlijkheid"), om te garanderen dat werknemers die meer en langer werken, van een beter pensioen profiteren, waarbij rekening moet worden gehouden met de perioden dat iemand wegens de zorg voor afhankelijke personen niet beschikbaar was op de arbeidsmarkt; beveelt aan dat de lidstaten, in overleg met de relevante partners, verplichte pensionering bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd verbieden, zodat werknemers die daartoe in staat zijn en dit wensen, ervoor kunnen kiezen tot na de wettelijke pensioengerechtigde leeftijd door te werken of geleidelijk met pensioen te gaan, omdat een verlenging van de

premieafdrachtperiode met een gelijktijdige verkorting van de periode van uitkeringsgerechtigheid werknemers erbij kan helpen een eventuele pensioenkloof in hoog tempo te verkleinen;

22. onderstreept dat empirisch is aangetoond dat de aanname die ten grondslag ligt aan regelingen voor vervroegde uittreding, in het kader waarvan oudere werknemers vervroegd met pensioen kunnen gaan om banen voor jongeren vrij te maken, onjuist is, want de lidstaten met de hoogste arbeidsparticipatie onder jongeren zijn gemiddeld ook de landen met de hoogste arbeidsparticipatie onder oudere werknemers;
23. verzoekt de sociale partners voor een levensloopbenadering in het personeelsbeleid te kiezen en de arbeidsplekken in die zin aan te passen; verzoekt de werkgevers om programma's op te zetten die actief en gezond ouder worden ondersteunen; verzoekt de werknemers actief gebruik te maken van de hun geboden opleidingsmogelijkheden en zich in alle stadia van hun arbeidsleven fit te houden voor de arbeidsmarkt; benadrukt het feit dat oudere werknemers beter op de arbeidsmarkt moeten worden geïntegreerd, en dringt aan op sociale innovaties om langer werken mogelijk te maken, met name in de zwaarste beroepen, door aanpassing van werkplekken, het scheppen van adequate arbeidsomstandigheden en een flexibele arbeidsorganisatie met aanpassingen in de werkuren en de aard van het uit te voeren werk;
24. onderstreept dat er meer preventieve gezondheidsmaatregelen moeten worden genomen, de beroepsopleiding en omscholing moeten worden geïntensiveerd en discriminatie van jongere en oudere werknemers op de arbeidsmarkt moet worden bestreden; wijst in dit verband op de noodzaak van doeltreffende handhaving en toepassing van de wetgeving inzake de gezondheid en veiligheid op het werk; onderstreept dat programma's waarin oudere werknemers als mentoren fungeren, zinvol kunnen zijn om deze werknemers langer in het arbeidsproces te houden en van hun ervaring gebruik te maken om jongeren op de arbeidsmarkt te integreren; verzoekt de sociale partners aantrekkelijke modellen voor een soepele overgang van werk naar pensioen te ontwikkelen;
25. dringt bij de lidstaten aan op stevige maatregelen om invulling te geven aan de ambities die zijn geformuleerd in het EU-Pact voor gendergelijkheid (2011-2020), waarbij de nadruk ligt op het wegnemen van ongelijkheden en het bestrijden van segregatie tussen mannen en vrouwen en op het bevorderen van een beter evenwicht tussen werk en gezin voor vrouwen en mannen; onderstreept dat deze doelstellingen van centrale betekenis zijn om de arbeidsparticipatie onder vrouwen te vergroten en de armoede onder werkende en oudere vrouwen te bestrijden;
26. beklemtoont dat kmo's één van de belangrijkste motoren van banen en groei in de EU zijn en een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de houdbaarheid en adequaatheid van pensioenstelsels in de lidstaten;

Ontwikkeling van aanvullende particuliere pensioenspaarregelingen

27. is verheugd over de oproep in het Witboek om zowel aanvullende bedrijfspensioenen met kapitaaldekking, die openstaan voor alle betrokken werknemers, als individuele regelingen te ontwikkelen; onderstreept evenwel dat de Commissie er beter aan zou doen collectieve, solidaire, aanvullende bedrijfspensioenregelingen aan te bevelen, bij voorkeur

op basis van collectieve overeenkomsten en opgezet op nationaal, sector- of bedrijfsniveau, aangezien zij ruimte bieden voor solidariteit binnen en tussen de generaties, hetgeen bij individuele regelingen niet het geval is; benadrukt dat het dringend noodzakelijk is steun te geven aan de pogingen om in de mate van het mogelijke aanvullende bedrijfspensioenstelsels op te zetten;

28. merkt op dat vele lidstaten al ingrijpende pensioenhervormingsprogramma's hebben gestart die zowel gericht zijn op duurzaamheid als op toereikendheid; benadrukt dat het belangrijk is ervoor te zorgen dat alle op EU-niveau voorgestelde maatregelen de nationale pensioenhervormingsprogramma's aanvullen en er niet in tegenspraak mee zijn; herinnert eraan dat de pensioenen een bevoegdheid van de lidstaten blijven, en maakt zich zorgen dat verdere Europese wetgeving op dit gebied negatieve gevolgen kan hebben voor de regelingen in bepaalde lidstaten, met name wat betreft de kenmerken van bedrijfspensioenstelsels;
29. benadrukt de geringe exploitatiekosten van (sectoriële) collectieve bedrijfspensioenregelingen (bij voorkeur zonder winstoogmerk) in vergelijking met individuele pensioenspaarregelingen; onderstreept het belang van geringe exploitatiekosten, aangezien zelfs beperkte kostenverlagingen tot aanzienlijk hogere pensioenen kunnen leiden; onderstreept echter dat deze regelingen momenteel helaas slechts in enkele lidstaten bestaan;
30. dringt er bij de lidstaten en de met de pensioenstelsels belaste instanties op aan de burgers goed in te lichten over hun opgebouwde pensioenrechten en hen zodanig bewust te maken en op te voeden dat zij met kennis van zaken een besluit kunnen nemen over de vraag of zij in de toekomst extra willen sparen voor hun pensioen; dringt er bij de lidstaten ook op aan de burgers tijdig in te lichten over geplande veranderingen in het pensioenstelsel, zodat zij met kennis van zaken en weloverwogen een besluit over hun pensioensparen kunnen nemen; verzoekt de lidstaten strenge openbaarmakingsvoorschriften op te stellen en te handhaven met betrekking tot de exploitatiekosten en –risico's van en het rendement op beleggingen van de pensioenfondsen die in hun rechtsgebied actief zijn;
31. erkent het feit dat er grote verschillen bestaan in kenmerken en resultaten tussen de bedrijfspensioenregelingen in de lidstaten met betrekking tot toegang, solidariteit, kosteneffectiviteit, risico's en rendement; juicht het toe dat de Commissie voornemens is om in nauw overleg met de lidstaten, de sociale partners, de pensioensector en andere belanghebbenden, een gedragscode voor bedrijfspensioenregelingen op te stellen waarin wordt ingegaan op kwesties als betere dekking van werknemers, de uitbetalingsfase, het verdelen en opvangen van risico's, kosteneffectiviteit en het absorberen van schokken in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel; wijst op de wederzijdse voordelen als de uitwisseling van goede praktijken tussen de lidstaten wordt verbeterd;
32. steunt de Commissie in haar voornemen om EU-middelen – met name via het Europees Sociaal Fonds – te blijven uittrekken voor de ondersteuning van projecten voor actief en gezond ouder worden op de werkplek, en via het programma voor maatschappelijke verandering en innovatie (PSCI) financiële en praktische steun te verlenen aan lidstaten en sociale partners die de geleidelijke invoering van kosteneffectieve aanvullende pensioenregelingen overwegen, een en ander onder controle van het Europees Parlement;

Pensioenen van mobiele werknemers

33. erkent de grote heterogeniteit van de pensioenregelingen in de EU, maar onderstreept dat het voor werknemers van belang is dat zij binnen of buiten hun lidstaat van baan kunnen veranderen; onderstreept dat gegarandeerd moet worden dat mobiele werknemers bedrijfspensioenrechten kunnen verwerven en behouden; steunt de door de Commissie bepleite benadering om zich erop te richten dat de verwerving en het behoud van pensioenrechten worden beschermd, en verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat de slapende pensioenrechten van mobiele werknemers op dezelfde wijze worden behandeld als die van actieve deelnemers en van gepensioneerden; merkt op dat de Commissie een belangrijke rol kan spelen bij het wegnemen van belemmeringen voor het vrije verkeer, inclusief voor de mobiliteit van werknemers; is van mening dat, afgezien van taalbarrières en familiale overwegingen, de mobiliteit op de arbeidsmarkt wordt belemmerd door lange inlegperiodes of onredelijke leeftijdsbeperkingen, en verzoekt de lidstaten deze te versoepelen; onderstreept dat elke actie ter bevordering van de mobiliteit gepaard moet gaan met de kosteneffectieve verstrekking van een aanvullende pensioenregeling en dat daarbij rekening moet worden gehouden met de aard van de nationale pensioenregelingen;
34. neemt kennis van het voorstel van de Commissie om onderzoek te doen naar mogelijke verbindingen tussen Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels en "bepaalde" bedrijfspensioenregelingen; wijst op de praktische moeilijkheden die zich hebben voorgedaan bij de toepassing van deze verordening op de 27 duidelijk uiteenlopende socialezekerheidsstelsels van de lidstaten; wijst op de diversiteit van de pensioenstelsels in de EU, waardoor toepassing van een benadering gericht op coördinatie van de tienduizenden zeer verschillende pensioenregelingen die in de lidstaten worden gehanteerd, een complexe zaak is; betwijfelt daarom of een dergelijke benadering op het gebied van aanvullende bedrijfspensioenregelingen praktisch mogelijk is;
35. verzoekt de Commissie en de lidstaten ambitieus toe te werken naar de oprichting en instandhouding van efficiënte trackingdiensten, eventueel via internet, die de burgers in staat stellen hun werk- en niet-werkgerelateerde pensioenrechten te volgen en daardoor tijdig en met kennis van zaken een besluit te nemen over een aanvullende individuele pensioenspaarregeling (binnen de derde pijler); dringt aan op coördinatie op EU-niveau om een adequate compatibiliteit van de nationale trackingdiensten te garanderen; is ingenomen met het proefproject van de Commissie ter zake en verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat het proefproject wordt aangevuld met een effectbeoordeling van de voordelen van het op toegankelijke wijze verstrekken van geconsolideerde pensioeninformatie aan de EU-burgers;
36. merkt op dat wanneer de pensioentraceerdiensten volledig ontwikkeld zijn, deze idealiter niet alleen informatie moeten verstrekken over bedrijfspensioenen, maar ook over derdepijlerstelsels en individuele eerstepijlerrechten;
37. plaatst vraagtekens bij de noodzaak van een EU-pensioenfonds voor onderzoekers;
38. beschouwt het feit dat mensen in het algemeen langer, gezonder en welvarender leven, als een van de prachtigste verworvenheden van de moderne maatschappij; vraagt een positieve toon in het vergrijzingsdebat, waarin het enerzijds gaat om een actieve aanpak

van de aanzienlijke, maar haalbare uitdaging die uitgaat van de vergrijzing, en anderzijds de mogelijkheden worden benut die de vergrijzing en de "zilveren economie" met zich meebrengen; erkent dat ouderen een zeer actieve en waardevolle rol in onze maatschappijen spelen;

Evaluatie van de IORP-richtlijn

39. benadrukt dat het doel van de evaluatie van de Richtlijn betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IORP-richtlijn) moet zijn de bedrijfspensioenen in Europa adequaat, duurzaam en veilig te houden door een omgeving te creëren die aanzet tot verdere vooruitgang op dit terrein in de lidstaten en op de interne markt, door huidige en toekomstige gepensioneerden beter te beschermen en door op flexibele wijze te zorgen voor een aanpassing aan de aanzienlijke grens- en sectoroverschrijdende diversiteit van de bestaande regelingen;
40. acht het essentieel dat tweedepijlerstelsels in de EU aan robuuste prudentiële regelgeving moeten voldoen om de deelnemers en begunstigden aldus een hoge mate van bescherming te kunnen bieden en om het G20-mandaat te kunnen respecteren, dat inhoudt dat alle financiële instellingen aan gepaste regelgeving en adequaat toezicht moeten worden onderworpen;
41. dringt erop aan dat bij wetgevingsinitiatieven van de EU in dit verband de keuzes van de lidstaten met betrekking tot de verstrekkers van tweedepijlerpensioenen worden gerespecteerd;
42. benadrukt dat verdere EU-regelgeving met betrekking tot waarborgmaatregelen gebaseerd moet zijn op een solide effectbeoordeling die onder meer inhoudt dat vergelijkbare producten aan dezelfde prudentiële regels worden onderworpen, die voorziet in een adequate pensioenverstrekking en mobiliteit van werknemers binnen de Unie, en die globaal gezien gericht is op het beschermen van de door werknemers verworven pensioenrechten; benadrukt dat verdere EU-regelgeving met betrekking tot waarborgmaatregelen ook gebaseerd moet zijn op een actieve dialoog met de sociale partners en andere belanghebbenden en op een goed begrip van en respect voor de nationale specifieke kenmerken; benadrukt het feit dat de pensioenstelsels stevig zijn verankerd in de culturele, sociale, politieke en economische omstandigheden van elke lidstaat; benadrukt dat alle verstrekkers van tweedepijlerpensioenen, ongeacht hun rechtsvorm, moeten worden onderworpen aan proportionele en robuuste regelgeving die rekening houdt met de specifieke eigenschappen van hun sector en zich vooral op de lange termijn richt;
43. benadrukt dat tweedepijlerpensioenen, ongeacht door wie ze worden verstrekt, niet in gevaar mogen worden gebracht door EU-regelgeving die geen rekening houdt met hun langetermijnmogelijkheden;
44. is van mening dat in voorstellen van de Commissie voor waarborgmaatregelen niet alleen de verschillen tussen de nationale stelsels moeten worden aangegeven en in aanmerking genomen, maar ook het beginsel "hetzelfde risico, dezelfde regels" binnen elk nationaal stelsel en respectievelijke pijler van toepassing dient te worden verklaard; onderstreept dat de maatregelen strikt moeten voldoen aan het evenredigheidsbeginsel waar het gaat om

het afwegen van de doelstellingen en de voordelen tegen de financiële, administratieve en technische lasten en het streven naar het juiste evenwicht tussen kosten en baten;

45. acht het met het oog op kwalitatieve waarborgmaatregelen zinvol dat er – naast voorstellen inzake grotere transparantie, verplichte openbaarmaking van informatie, openbaarmaking van kosten en transparantie van investeringsstrategieën – voorstellen worden gedaan voor een versterkt bedrijfsbestuur en risicobeheer, en is van mening dat deze voorstellen in het kader van een evaluatie moeten worden gedaan, onder eerbiediging van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel; stelt vast dat, gezien de aanzienlijke verschillen tussen de lidstaten, het op de korte termijn haalbaarder is de kwalitatieve waarborgmaatregelen op EU-niveau op elkaar af te stemmen dan de kwantitatieve waarborgmaatregelen;
46. is er, gezien de momenteel beschikbare informatie, niet van overtuigd dat in de gehele EU geldende eisen met betrekking tot eigen kapitaal of balanswaardering passend zijn; is dan ook tegenstander van een hierop gerichte herziening van de IORP-richtlijn; is echter van mening dat in deze beleidscontext ten volle rekening moet worden gehouden met de kwantitatieve impactstudie (QIS) die de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (EAVB) momenteel uitvoert, alsook met eventuele analyses ter opvolging van deze studie; benadrukt dat indien dergelijke vereisten later zouden worden ingevoerd, een rechtstreekse toepassing van de Solvabiliteit II-eisen op bedrijfspensioenfondsen niet de juiste benadering zou zijn;
47. wijst erop dat de IORP-richtlijn enkel van toepassing is op vrijwillige pensioenregelingen en niet voorziet in instrumenten die deel uitmaken van het verplichte overheidspensioenstelsel;
48. benadrukt dat er cruciale verschillen bestaan tussen verzekeringsproducten en bedrijfspensioenregelingen; onderstreept dat een directe toepassing van kwantitatieve Solvabiliteit II-eisen op bedrijfspensioenfondsen ongepast zou zijn en mogelijk de belangen van zowel werknemers als werkgevers zou kunnen schaden; is dan ook tegenstander van het één-op-één toepassen van Solvabiliteit II-eisen op bedrijfspensioenfondsen, maar staat open voor een benadering die naar zekerheid en duurzaamheid streeft;
49. benadrukt dat de sociale partners (d.w.z. werkgevers en werknemers) samen verantwoordelijk zijn voor de inhoud van bedrijfspensioenregelingen; benadrukt dat contractuele overeenkomsten tussen sociale partners te allen tijde erkend moeten worden, in het bijzonder met betrekking tot het evenwicht tussen risico's en opbrengsten dat een bedrijfspensioenregeling beoogt;
50. acht een verdere ontwikkeling op EU-niveau van solvabiliteitsmodellen, bijvoorbeeld het Holistic Balance Sheet (HBS), enkel zinvol als op basis van een solide effectbeoordeling blijkt dat de toepassing ervan in de praktijk haalbaar is en effectief is met betrekking tot kosten en baten, vooral gezien de verscheidenheid aan IORP's op nationaal en Europees niveau; benadrukt dat een verdere ontwikkeling van varianten van Solvabiliteit II of HBS niet gericht mag zijn op de invoering van bepalingen in de stijl van Solvabiliteit II;
51. merkt op dat er een grote verscheidenheid bestaat in het ontwerp van pensioenplannen,

gaande van regelingen met vaste uitkeringen tot regelingen met vaste bijdragen of gemengde regelingen; stelt eveneens vast dat er in bepaalde lidstaten een verschuiving plaatsvindt van regelingen met vaste uitkeringen naar regelingen met vaste bijdragen of naar de oprichting van pijlers met verplichte kapitaaldekking; benadrukt dat er hierdoor een grotere behoefte ontstaat aan meer transparantie en een betere voorlichting van burgers over de beloofde uitkeringen, de hoogte van de kosten en de investeringsstrategieën;

52. wijst erop dat het idee om gelijke concurrentievoorwaarden tot stand te brengen tussen levensverzekeringen en pensioenfondsen in de tweede pijler slechts tot op zekere hoogte relevant is, gezien de cruciale verschillen tussen verzekeringsproducten en bedrijfspensioenregelingen, al naar gelang het risicoprofiel, de mate van integratie op de financiële markt en de vraag of de aanbieder al dan niet een winsttoegmerk heeft; erkent dat het gezien de concurrentie tussen levensverzekeringen en IORP's in de tweede pijler essentieel is dat producten met dezelfde risico's aan dezelfde regels worden onderworpen teneinde misleiding van begunstigden te vermijden en hun eenzelfde mate van prudentiële bescherming te bieden;

Bescherming van bedrijfspensioenen van werknemers bij insolventie

53. is van mening dat bij insolventie de pensioenrechten overeenkomstig artikel 8 van Richtlijn 2008/94/EG altijd veiliggesteld moeten zijn in de lidstaten;
54. roept de Commissie op om een allesomvattend overzicht van nationale waarborgsystemen en –maatregelen op te stellen en om, als er tijdens die evaluatie tekortkomingen aan het licht zijn gekomen, betere EU-regelgeving voor te stellen om ervoor te zorgen dat er in de hele EU volstrekt betrouwbare mechanismen voor eenvoudige, goedkope en evenredige bescherming van bedrijfspensioenrechten worden ingevoerd;
55. merkt op dat werkgevers in sommige lidstaten hun pensioenregelingen reeds ondersteunen door middel van beschermingsmechanismen, scheiding van activa, onafhankelijk beheer van de regelingen en toekenning van de status van prioritaire schuldeiser waardoor de pensioenregelingen voorrang krijgen op de aandeelhouders wanneer het bedrijf niet langer solvent is;
56. onderstreept dat kwesties aangaande de bescherming van pensioenen bij insolventie nauw samenhangen met essentiële aspecten van de herziening van de IORP-richtlijn; benadrukt dat de Commissie bij de uitwerking van deze twee richtlijnen ervoor moet zorgen dat ze met elkaar overeenstemmen en volledig verenigbaar zijn;

Aanvullend pensioensparen in de derde pijler

57. stelt vast dat strekking, reikwijdte en samenstelling van de derde pijler per lidstaat verschillen;
58. betreurt het dat stelsels van de derde pijler zeer vaak duurder, riskanter en ondoorzichtiger zijn dan stelsels van de eerste pijler; dringt aan op stabiliteit, betrouwbaarheid en duurzaamheid voor de derde pijler;

59. is van mening dat in sommige gevallen particuliere pensioenspaarregelingen nodig zijn om een adequaat pensioen op te kunnen bouwen; spoort de Commissie aan om met de lidstaten samen te werken op basis van beste praktijken en om stimulansen voor particulier pensioensparen te evalueren en te optimaliseren, in het bijzonder voor die personen die anders geen adequaat pensioen zouden opbouwen;
60. acht een evaluatie van optimale methodes alsmede voorstellen voor het optimaliseren van stimulansen een nuttige zaak;
61. benadrukt dat de overheid in haar beleid geen voorrang zou mogen geven aan het subsidiëren van derdepijlerstelsels, maar er eerst en vooral voor moet zorgen dat iedereen een gepaste bescherming krijgt binnen een goed functionerende en duurzame eerste pijler;
62. verzoekt de Commissie onderzoek te verrichten naar de crisisbestendigheid van derdepijlerstelsels en aanbevelingen te doen voor het terugdringen van de risico's;
63. doet de aanbeveling om de op nationaal niveau bestaande wettelijke kostenbeperkingen voor het afsluiten, beheren, wisselen van aanbieder of wisselen van type overeenkomst te toetsen en voorstellen ter zake te doen;
64. is van mening dat gedragscodes met betrekking tot kwaliteit en consumentenvoorlichting en -bescherming in de derde pijler ervoor kunnen zorgen dat pensioenregelingen van de derde pijler aantrekkelijker worden; spoort de Commissie aan om de uitwisseling van de huidige optimale methodes in de lidstaten te bevorderen;
65. steunt de opstelling en invoering van vrijwillige gedragscodes op EU-niveau – en mogelijk ook stelsels voor productcertificering – met betrekking tot kwaliteit en consumentenvoorlichting en -bescherming in de derde pijler; beveelt aan, mochten de vrijwillige gedragscodes niet tot resultaat leiden, dat de lidstaten op deze terreinen zelf regulerend optreden;
66. verzoekt de Commissie na te gaan hoe beter gebruik kan worden gemaakt van de EU-wetgeving inzake de financiële sector om te garanderen dat consumenten correct en onpartijdig financieel advies krijgen over pensioen- en pensioengerelateerde producten;

Wegnemen van fiscale en contractgerelateerde grensoverschrijdende belemmeringen voor pensioenbeleggingen

67. roept de Commissie en de desbetreffende lidstaten op tot overeenstemming te komen over grensoverschrijdende pensioenen, en met name over de wijze waarop dubbele belastingheffing en dubbele niet-heffing vermeden kunnen worden;
68. beschouwt discriminerende belastingen als grote hinderpalen voor grensoverschrijdende mobiliteit en wenst dat deze snel worden weggenomen; stelt tegelijkertijd vast dat de EU slechts een beperkte bevoegdheid heeft wat het fiscaal beleid van de lidstaten betreft;
69. acht onderzoek naar aan het contractrecht gerelateerde belemmeringen nodig;
70. verzoekt de Commissie de sociale partners via de bestaande structuren adequaat bij een en

ander te betrekken;

Geslacht

71. herinnert aan de uitdaging die in het kader van de pensioenen bestaat op het gebied van gender; is verontrust over het feit dat steeds meer ouderen, vooral vrouwen, onder de armoedegrens leven; onderstreept dat overheidspensioenstelsels binnen de eerste pijler ten minste een behoorlijke levensstandaard voor allen moeten waarborgen; benadrukt het feit dat gendergelijkheid op de arbeidsmarkt van cruciaal belang is om te zorgen voor duurzame pensioenstelsels, omdat een hogere arbeidsparticipatie tot meer economische groei en dus tot hogere premieafdrachten leidt; is van mening dat de invoering van één pensioenleeftijd voor mannen en vrouwen gepaard moet gaan met doeltreffende beleidsmaatregelen om te zorgen voor gelijke beloning voor gelijk werk en een goed evenwicht tussen werk en zorg voor afhankelijke personen; onderstreept dat moet worden overwogen om zorggerelateerde pensioenkredieten in te voeren als erkenning van de zorg voor afhankelijke personen, die meestal onbetaald is;
72. is ingenomen met de oproep in het Witboek aan de lidstaten om na te denken over de ontwikkeling van een zorgkrediet, om te garanderen dat de perioden gedurende welke vrouwen of mannen hebben gezorgd voor hulpbehoevende personen, worden meegeteld bij de berekening van hun pensioenrechten; wijst erop dat de ongelijke verdeling van de gezinstaken tussen mannen en vrouwen – waardoor vrouwen vaak minder zekere en slechter betaalde banen hebben of zelfs zwartwerken met negatieve gevolgen voor hun pensioenrechten – en het gebrek aan toegankelijke en betaalbare diensten en zorgvoorzieningen alsmede de recente bezuinigingsmaatregelen op dit gebied van rechtstreekse invloed zijn op de mogelijkheden van vooral vrouwen om te werken en een pensioen op te bouwen; verzoekt de Commissie daarom een studie over dit thema te laten verrichten;
73. herinnert eraan dat de lidstaten maatregelen moeten nemen om een einde te maken aan de salarisverschillen tussen vrouwen en mannen die hetzelfde werk doen, aan het verschil tussen het aantal mannen en vrouwen in leidinggevende functies en aan de genderongelijkheid op de arbeidsmarkt, waardoor ook de pensioenen aanzienlijk uiteenlopen en vrouwen veel lagere pensioenen ontvangen dan mannen; dringt er bij de Commissie op aan de bestaande wetgeving te herzien; wijst erop dat de salariskloof tussen mannen en vrouwen ondanks de talloze campagnes, streefcijfers en maatregelen in de afgelopen jaren onverminderd groot blijft;
74. verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen wordt toegepast;
75. benadrukt dat er dringend maatregelen moeten worden genomen om het salarisverschil tussen mannen en vrouwen in de privésector, dat in de meeste lidstaten bijzonder groot is, aan te pakken;
76. benadrukt de noodzaak van verkleining van de verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen, die ertoe leiden dat vrouwen met dezelfde kwalificaties en in dezelfde baan minder verdienen en dat veel vrouwen tot armoede vervallen als zij met pensioen gaan of weduwe worden;

77. onderstreept dat de hogere levensverwachting voor vrouwen niet tot discriminatie bij de pensioenberekening mag leiden;
78. verlangt dat de lidstaten de wetgeving op het gebied van moederschapsrechten naleven en handhaven om te voorkomen dat vrouwen de rekening voor hun moederschap gepresenteerd krijgen in de vorm van een lager pensioen;
79. is van mening dat de individualisering van pensioenrechten vanuit een oogpunt van gendergelijkheid noodzakelijk is, maar dat de positie van veel oudere vrouwen die momenteel afhankelijk zijn van een weduwepensioen of andere afgeleide rechten, eveneens moet worden gewaarborgd;
80. wijst erop dat de lidstaten steun moeten verlenen aan onderzoek naar het effect van verschillende formules voor pensioenindexering op het armoederisico voor ouderen, rekening houdend met de genderdimensie; verzoekt de lidstaten met name rekening te houden met de veranderende behoeften van ouder wordende mensen, bv. langdurige zorg, zodat bejaarden, en met name vrouwen, een toereikend pensioen krijgen en een menswaardig bestaan kunnen hebben;
81. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

Algemeen

In alle landen van de EU staan de pensioenen onder druk. Overheden in de eurozone bezuinigen om te voldoen aan het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) door uitgaven en inkomsten in evenwicht te brengen, of worden gedwongen tot forse ingrepen om de te hoge tekorten terug te brengen. Bovendien is in alle lidstaten sprake van een "verzilverende" samenleving. De levensverwachting in Europa is divers, maar overal stijgend. Het aantal langer levende en gezonde pensioengerechtigden stijgt. De beroepsbevolking krimpt. Geboortecijfers nemen af en jongeren studeren langer en komen later op de arbeidsmarkt. De arbeidsparticipatie van 60+-ers is in Europa ronduit te laag. Bovendien ligt het risico op de loer dat door de crisis, de roep om vervroegd uittreden, vóór de wettelijke pensioenleeftijd, opnieuw zal klinken. De solidariteit tussen de generaties, waarbij jong en werkend zorgt voor betaling van pensioenen, kan niet verder opgerekt worden. Landen met een pay-as-you-go-systeem, waar de pensioenen uit de lopende begroting worden betaald, hebben vooral te kampen met de financiering van adequate pensioenen.

Door de crisis is er, zij het in mindere mate, ook druk op zogenaamde tweedepijlerssystemen: collectieve voorzieningen, waarbij gespaard wordt voor de oudedag. Omdat het renteniveau voor de komende tijd laag moet worden ingeschat en het in het bedrijfsleven geïnvesteerd vermogen door de crisis onder de verwachtingen rendeert, zijn ook hier ingrepen te verwachten. Waar het voor deze tweedepijlerssystemen vroeger normaal was om een "defined benefit" te garanderen, zien we nu meer en meer "defined contribution"-systemen of een mix daarvan.

De Europese agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen, voor zowel jong als oud, zoals in het Witboek gepresenteerd, is een uitstekend instrument om de discussie op gang te brengen en daarna via met name "soft law", maar ook wetgeving waar nodig, hervormingen te realiseren. In gezamenlijkheid, met erkenning en behoud van de verantwoordelijkheid van lidstaten en sociale partners, moeten we nu bouwen aan systemen die adequaat, veilig en duurzaam zijn. Maar die ook bijdragen aan meer mobiliteit op de arbeidsmarkt en vrij verkeer, systemen die oplossingen bieden voor vandaag en morgen.

Demografie

De demografische ontwikkelingen nopen tot zorg en ook tot vreugde; we leven immers steeds langer. Enkele gegevens die dit kunnen illustreren:

- De populatie zal gedomineerd worden door 55+-ers (36,5% in 2010);
- De levensverwachting blijft stijgen: voor mannen van 76,7 jaar (2010) naar 78,6 jaar (2020), voor vrouwen van 82,5 jaar (2010) naar 84 jaar (2020);
- Het geboortecijfer in de EU blijft laag (1,6);
- Het aantal mensen boven 65 jaar neemt toe van 16% in 2010 naar 19,1% van de bevolking in 2020;
- De gemiddelde leeftijd waarop mensen stoppen met werken in de EU lag in 2010 op 61,4 jaar;
- In 2008 waren er 4 personen voor 1 gepensioneerde actief op de arbeidsmarkt. In 2060 is er 1 gepensioneerde op 2 werkenden;

- De arbeidsparticipatie van 55+-ers was gemiddeld 46,3% in 2010.

Deze ontwikkelingen zijn in de hele EU waar te nemen, waarbij er wel verschillen zijn. De levensverwachting in Roemenië bijvoorbeeld ligt op 70 jaar (mannen) en 77,5 jaar (vrouwen) en in de Benelux op 77,9 jaar (mannen) en 82,7 jaar (vrouwen). Ook de arbeidsparticipatie van 55+-ers is zeer divers. In Zweden 73,9%, Denemarken 61,1%, Nederland 56%, Spanje 50,8% en in België 39,1%. Hoe we het ook wendend of keren, er moeten meer mensen langer aan het werk. Dat moet gebeuren door het verhogen van de pensioenleeftijd, op lidstaatniveau, met een koppeling aan de levensverwachting. Onderbelicht is de lage arbeidsparticipatie van met name 50+-ers, mensen die aan de kant staan, mensen die moeten en ook willen werken. Een gericht beleid tot herinpassing moet intens gevoerd worden. We kunnen een voorbeeld nemen aan landen waar met een sterk flankerend beleid de arbeidsparticipatie fors gestegen is. Conclusie: meer en langer werken.

Verantwoordelijkheden

De rapporteur realiseert zich ten volle dat pensioensystemen in Europa sterk verschillen. Ook zijn in veel lidstaten al hervormingen doorgevoerd om de pensioenen betaalbaar te houden. Maar meer is nodig om de "verzilvering" van de samenleving het hoofd te bieden.

Welk systeem ook gekozen wordt, meer mensen aan het werk, maar ook reserveren en sparen voor de ouderdag zijn noodzakelijk.

In Europa kennen we verschillende pensioensystemen. Ofschoon er geen eenduidige definities bestaan, is het gangbaar om pensioensystemen te bezien langs drie pijlers.

De eerste pijler is gebaseerd op solidariteit tussen belastingbetalers. Dit is veelal de publieke pijler, gefinancierd door de overheid met een omslagstelsel. Dit pensioen zal ook in de toekomst de belangrijkste bron van inkomen voor gepensioneerden zijn. De rapporteur is van mening dat het langer aan het werk houden van meer mensen een positief effect heeft op zowel de pensioenen als de premiedruk voor werkenden. Dus in overleg met sociale partners tot oplossingen komen voor een hogere arbeidsparticipatie, een hogere pensioenleeftijd en een actief participatiebeleid. Via de open methode van coördinatie kunnen landen leren van best practices. Maar ook in de eerste pijler kan gespaard worden door het maken van reserveringen nu om de hogere lasten straks op te vangen.

De tweede pijler betreft merendeels aanvullende, werkgerelateerde pensioenen, vaak gebaseerd op een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers, die op basis van gezamenlijke bijdragen fondsen vormen. De rapporteur is van mening dat het belang van aanvullende collectieve pensioenen groter zal moeten worden om de druk op nationale begrotingen terug te dringen. Enkele landen hebben al maatregelen doorgevoerd om hun publieke omslagregelingen aan te vullen met particuliere kapitaaldeckingsregelingen, maar er is nog veel te doen aan de ontwikkeling van collectieve, aanvullende pensioenen.

De rapporteur ziet een trend, met name bij jongeren, van een tanende interesse om bij te dragen aan collectieve regelingen. Collectiviteit en risicoverdeling binnen en tussen generaties zijn een wezenskenmerk van solidariteit en daarom van het allergrootste belang voor een duurzaam en veilig pensioen.

Volgens de rapporteur vormen de eerste en tweede pijler tezamen de basis voor een adequaat pensioeninkomen.

De derde pijler is gebaseerd op eigen besparingen van een individu om het toekomstig pensioen aan te vullen of daar waar een aanvullend pensioen niet aanwezig is, dit door eigen inbreng alsnog te garanderen. Ook al is het belang van de derde pijler ondergeschikt aan de eerste twee pijlers, toch moet overwogen worden om deze meer te stimuleren dan nu gebeurt. Voor periodes dat men niet op de arbeidsmarkt is, of korter werkt en daardoor te weinig uit een eerste pijler ontvangt of in een tweede pijler opbouwt, zou sparen in een derde pijler soelaas kunnen bieden.

Competenties

Pensioensystemen vallen primair onder de bevoegdheid van de lidstaten!

Voor bepaalde aspecten is EU-coördinatie van belang. De rapporteur refereert aan de eisen van het SGP. Een al maar stijgend deel van het overheidsbudget gaat naar pensioenen. Nu al meer dan 10%.

Ook voor de EU 2020-strategie waarin expliciet gestreefd wordt naar adequate pensioenen, zijn coördinatie en nieuw beleid nationaal nodig. Voor de meeste oudere Europeanen is het pensioen uit de eerste pijler - meestal een overheidsregeling - de voornaamste bron van inkomsten. We zien nu al dat veel gepensioneerden onder de armoedegrens vallen. Dit terwijl bij de EU 2020-strategie de bestrijding van armoede een van de hoofdprioriteiten is.

Pensioenfondsen uit de tweede pijler zijn belangrijke investeerders op de financiële markten. De crisis heeft aangetoond dat financiële instellingen kwetsbaar zijn voor economische neergang. Om die reden is besloten tot strengere regels voor de financiële markten middels een governancepakket. Hieronder vallen de EMIR-richtlijn (gericht op clearing van OTC-derivaten), de MiFID II-richtlijn (verbetering concurrentievermogen financiële markten, gedragsregels waaraan beleggingsondernemingen moeten voldoen), de CRD IV-richtlijn (toezicht banken: inbedding van de Bazel III-afspraken in het EU-toezichtraamwerk), de Solvency II-richtlijn (toezichtsregime verzekeraars, vervangt en integreert een aantal verzekeringsrichtlijnen in één kaderrichtlijn) en FTT (belasting op financiële transacties).

Ook voor pensioenfondsen wil de Commissie het toezicht verscherpen door een herziening van de IORP-richtlijn, die het toezicht op bedrijfspensioenvoorzieningen regelt. De rapporteur ziet kansen in de herziening van deze richtlijn, maar is ook heel kritisch betreffend kwantitatieve eisen voor pensioenfondsen. Volgens de IORP-richtlijn zijn pensioenfondsen uit de tweede pijler financiële instellingen; pensioenregelingen zijn echter sociale regelingen en zijn ingebed in het nationale sociale en arbeidsrecht. Zij kennen bovendien een ander type risico dan bijvoorbeeld verzekeringsproducten. Ze hebben, anders dan bij verzekeraars, geen winstoogmerk, maar kennen doorgaans juist solidariteit binnen en tussen generaties. De rapporteur waarschuwt dat hogere kapitaaleisen tot verhoogde kosten leiden en dat daarmee de adequaatheid van het pensioen van huidige en toekomstige gepensioneerden in het geding komt. Voor ondernemingen wordt het door de hoge kosten onmogelijk tweedepijlerpensioenen aan te bieden. Ook beknotten hoge kwantitatieve eisen de belangrijke rol van pensioenfondsen als langetermijninvesteerders in de Europese economie, waarmee economische groei en banengroei worden afgeknepen. Een herziening van de IORP-richtlijn

op kwantitatieve eisen vindt de rapporteur dus ongewenst. Wel zou een aanpassing van de IORP-richtlijn toegevoegde waarde kunnen hebben op het gebied van kwalitatieve eisen, bijvoorbeeld bij transparantie van beleggingsstrategieën en kostenniveaus. Ook leidt dit tot betere mogelijkheden om de prestaties van fondsen te vergelijken.

Gelijke kansen

Vrouwen verdienen gemiddeld minder dan mannen en onderbreken hun loopbaan vaker om zorgtaken op zich te nemen. Daardoor hebben vrouwen vaak een lager pensioen en lopen zij meer risico om in armoede te vervallen. In 2009 hadden 13 lidstaten nog een lagere pensioengerechtigde leeftijden voor vrouwen. De rapporteur is van mening dat het gelijktrekken van de pensioenleeftijd kan bijdragen aan een verhoging van het pensioeninkomen.

De rapporteur is van mening dat te weinig ingespeeld wordt op levensloopbestendige regelingen waarbij voor een deel van het leven zowel mannen als vrouwen hun beroepsleven afwisselen met zorgtaken. Er zijn goede voorbeelden van deze regelingen, waarbij ook voor de periode dat men vanwege zorgtaken niet aan de arbeidsmarkt deelneemt, toch een pensioen wordt opgebouwd. In de aanvullende pensioenen, maar ook in derdepijlerregelingen, moet naar nieuwe oplossingen worden gekeken.

Arbeidsmarktveranderingen

De arbeidsmarkt verlangt een grotere mobiliteit van mensen. De baan voor het leven bestaat niet meer. Ook worden de mogelijkheden die het vrije verkeer biedt meer benut. Dat is normaal: als studenten een studie of stage over de grens volgen, krijgt dat vaak een vervolg in het latere beroepsleven. Die mobiliteit moet ondersteund en niet bestraft worden: dat geldt zowel binnen een lidstaat als daarbuiten. Dat betekent voor de rapporteur dat pensioensystemen zo ingericht moeten worden dat bij een werkgever opgebouwde pensioenrechten, in de eigen of in een andere lidstaat, niet verloren mogen gaan. Pensioensystemen moeten bijdragen aan meer mobiliteit. De rapporteur is dan ook van mening dat het van groot belang is te komen tot minimumnormen ten aanzien van de verwerving en het behoud van de waarde van het opgebouwde pensioen.

Informatie

Informatie over het te verwachten pensioen is van groot belang. Duidelijkheid over het inkomen straks leidt tot meer inzicht, zorg en verantwoordelijkheid. Toegang tot de juiste informatie en het weet hebben van de risico's is nodig om afgewogen besluiten te nemen, bijvoorbeeld door te sparen voor straks. Een pensioentrackingsysteem is een goede mogelijkheid om mensen te informeren over hun opgebouwde pensioenaanspraken, zowel in de eigen lidstaat als in andere lidstaten. De rapporteur wil wijzen op goede voorbeelden die er al zijn. Het is zaak om alle lidstaten aan te zetten om tot goede pensioenoverzichten te komen. Via het koppelen van deze trackingsystemen krijgt de geïnformeerde burger alle materiaal om, waar nodig, in te grijpen.

27.2.2013

ADVIES VAN DE COMMISSIE ECONOMISCHE EN MONETAIRE ZAKEN(*)

aan de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

inzake een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen
2012/2234(INI)

Rapporteur voor advies (*): Thomas Mann

(*) Procedure met medeverantwoordelijke commissie – Artikel 50 van het Reglement

SUGGESTIES

De Commissie economische en monetaire zaken verzoekt de ten principale bevoegde Commissie werkgelegenheid en sociale zaken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

Eerste pijler: Overheidspensioenstelsel

1. richt zich met de volgende principiële opmerkingen op de initiatieven 1, 2 en 10, die betrekking hebben op de eerste pijler van de pensioenregelingen;
2. benadrukt de waarschijnlijkheid van een scenario waarin de economische groei gedurende lange tijd beperkt zal blijven en de demografische druk zal toenemen, hetgeen onvermijdelijk tot gevolg heeft dat er tijdens het arbeidsleven van een werknemer hogere bijdragen nodig zullen zijn om een zeker inkomensniveau na de pensionering te garanderen; wijst erop dat dit inhoudt in dat de lidstaten onder strenge voorwaarden hun begrotingen moeten consolideren en hun economieën moeten hervormen om onder de eerste pijler een pensioeninkomen te kunnen verschaffen dat beschermt tegen armoede;
3. acht het een fundamenteel beginsel dat pensioenen van de eerste pijler tegen armoede moeten beschermen, voor iedereen beschikbaar moeten zijn ongeacht of de persoon op de arbeidsmarkt actief is geweest of niet en een levenscyclusbenadering moeten hanteren waarbij rekening wordt gehouden met de loopbaan gedurende het hele leven, inclusief loopbaanonderbrekingen en -veranderingen, zodat mensen die geen “standaard”-arbeidsleven hebben gekend niet worden gestraft en de in maatschappelijk en economisch opzicht nuttige bijdrage van vrijwilligerswerk en andere onbetaalde zorgtaken wordt

erkend;

4. is van mening dat het regelen van adequate en duurzame pensioenen uitsluitend de taak van de desbetreffende lidstaten is en gezien moet worden tegen de achtergrond van de interne markt, die essentieel is voor de stabiliteit van pensioenvoorzieningen en het vrije verkeer van werknemers in de Unie, en dat de Commissie zich zou moeten richten op het verzamelen en verspreiden van informatie aangaande de situatie van de pensioenstelsels en de inspanningen om de pensioenen te hervormen in de gehele EU, en dat zij de lidstaten er – waar zulks nuttig is – toe zou moeten aanzetten hun stelsels kritisch onder de loep te nemen en ervaringen en optimale methodes uit te wisselen; benadrukt dat de EU de vergelijkbaarheid van pensioenstelsels moet verbeteren;
5. benadrukt dat de EU de uitwisseling van optimale methodes moet bevorderen, zoals het optrekken van het opbouwpercentage tijdens de jaren die onmiddellijk voorafgaan aan de officiële pensioenleeftijd of het rekening houden met de levensverwachtingscoëfficiënt, met het oog op de duurzaamheid van pensioenstelsels;
6. is ingenomen met de oproep van de Commissie in de jaarlijkse groeianalyse 2013 om de hervormingen van de pensioenstelsels in de lidstaten te intensiveren door de pensioenleeftijd beter af te stemmen op de levensverwachting en een langer arbeidsleven mogelijk te maken;
7. erkent dat pensioenfondsen belangrijke investeerders zijn in de EU-economie en bijgevolg een sleutelement zijn voor het verwezenlijken van groei;
8. roept de lidstaten die bezig zijn met het versterken van hun pensioenstelsels op om aandacht te besteden aan de uitdagingen die het gevolg zijn van de vergrijzing;
9. is verheugd over de erkenning van het feit dat pensioenstelsels van de tweede en de derde pijler moeten worden aangemoedigd, aangezien mensen zelf de verantwoordelijkheid moeten dragen voor hun eigen financiën en toekomst;
10. constateert dat meer dan 17% van de burgers in de Europese Unie thans 65 jaar of ouder is en dat dit percentage volgens de voorspellingen van Eurostat zal stijgen tot 30% in 2060;
11. is ingenomen met het feit dat de lidstaten in de landenspecifieke aanbevelingen die de Raad vorig jaar in het kader van het Europees semester heeft goedgekeurd, hebben aangegeven zich te zullen inzetten voor adequate en duurzame pensioenstelsels;
12. roept de Commissie op om zo snel mogelijk duidelijkheid te scheppen over de rechtsgrond voor voorstellen omtrent de pensioenstelsels van de lidstaten;

Initiatief 1

13. dringt aan op versterking van de sociale dimensie van de EU; onderstreept dat voor de onder initiatief 1 vallende gebieden het subsidiariteitsbeginsel geldt; spoort de Commissie aan om in haar landenspecifieke aanbevelingen die voortvloeien uit de jaarlijkse groeianalyse 2013 de balans op te maken van de vooruitgang die de lidstaten geboekt hebben met betrekking tot pensioenhervormingen; acht de erkenning dat de lidstaten

gezien de demografische veranderingen op lange termijn, de instabiliteit van de markt en de zeer lage rentevoeten hun pensioenstelsels moeten versterken een goede zaak;

14. onderstreept dat er met betrekking tot pensioenen in de Europa 2020-strategie met name voor moet worden gezorgd dat het voor veel meer werknemers, in het bijzonder voor hen die een zwaar beroep uitoefenen, haalbaar wordt door te werken tot de gebruikelijke pensioenleeftijd, door het overheidsbeleid aangaande gezondheid op het werk, de werkomgeving en omscholing te versterken;

Initiatief 2

15. is ingenomen met de ondersteuning; onderstreept in het bijzonder dat de geplande ondersteuning de uitwisseling van optimale methodes tussen lidstaten kan bevorderen, bijvoorbeeld om de arbeidsparticipatie te vergroten, met name in de groep van 55-plussers, die in de verschillende lidstaten sterk varieert;

Initiatief 10

16. is voorstander van de uitwisseling van ervaringen en het identificeren van optimale methodes met betrekking tot individuele pensioenafrekeningen, zij het ten aanzien van de eerste, de tweede dan wel de derde pijler;
17. merkt op dat wanneer systemen voor pensioenafrekeningen volledig ontwikkeld zijn, personen idealiter toegang zouden moeten hebben tot de volledige informatie over al hun individuele pensioenrechten binnen de drie pijlers en dit op een enkele plek, zoals een gecoördineerd internetportaal;
18. herinnert eraan dat overheidspensioenstelsels als enige stelsel gebaseerd zijn op solidariteit binnen en tussen de generaties;
19. is van mening dat overheidspensioenstelsels het best in staat zijn om het inkomen van gepensioneerden te garanderen;
20. betreurt het ten zeerste dat in het Witboek het fundamentele vraagstuk van de versterking van overheidspensioenstelsels niet wordt behandeld;
21. is ingenomen met de aanbeveling van het EESC om in toekomstige wetgeving normen inzake minimumpensioenen of mechanismen voor de bescherming van pensioeninkomens te ontwikkelen om zo te zorgen voor inkomens die boven de armoedegrens liggen;
22. is van mening dat de belasting op financiële transacties een innoverende oplossing kan zijn voor de financiering van pensioenen op lange termijn;

Tweede pijler: Bedrijfspensioenregelingen

23. richt zich met de volgende principiële opmerkingen op de initiatieven 10, 11, 12, 14 en 17, die betrekking hebben op de tweede pijler van de pensioenregelingen;
24. onderstreept dat pensioenfondsen van de tweede pijler belangrijke langetermijninvesteerdere in de reële economie zijn; nodigt de Commissie uit om de

balans op te maken van de cumulatieve effecten van de wetgeving voor de financiële markten (zoals EMIR, MiFID, RKV IV) op pensioenfondsen van de tweede pijler en hun vermogen om te investeren in de reële economie, en hierover verslag uit te brengen in haar toekomstige Groenboek over langetermijninvesteringen;

25. onderstreept dat stelsels van de tweede pijler veilig en transparant moeten zijn, solidariteit tussen generaties moeten garanderen en een afspiegeling van de moderne arbeidspatronen moeten vormen; merkt op dat werkgevers in sommige lidstaten hun pensioenregelingen reeds ondersteunen door middel van beschermingsmechanismen, scheiding van activa, onafhankelijk beheer van de regelingen en de status van prioritair schuldeiser waardoor de pensioenregelingen voorrang krijgen op de aandeelhouders wanneer het bedrijf niet langer solvent is;
26. acht het essentieel dat Europese regelingen van de tweede pijler aan robuuste prudentiële regelgeving moeten voldoen om de deelnemers en begunstigden aldus een hoge mate van bescherming te kunnen bieden en om het G20-mandaat te kunnen respecteren dat stelt dat alle financiële instellingen aan gepaste regelgeving en adequaat toezicht moeten worden onderworpen;
27. onderstreept met nadruk dat de vormgeving van de tweede pijler en de soorten pensioenverstrekkers in deze pijler in de verschillende lidstaten zeer sterk uiteenlopen; stelt vast dat in sommige lidstaten werkgerelateerde pensioenen voornamelijk in de eerste pijler zijn opgenomen; stelt duidelijk dat EU-regelgeving met betrekking tot waarborgen enkel overwogen moet worden op punten die mogelijk voordelen bieden in de zin van grotere zekerheid en betere voorzieningen, het vergemakkelijken van grensoverschrijdende activiteiten en het stimuleren van het vrije verkeer van werknemers;
28. benadrukt dat het doel van een herziening van de IORP-richtlijn moet zijn de bedrijfspensioenen in Europa adequaat, duurzaam en veilig te houden door een omgeving te creëren die aanzet tot verdere vooruitgang op dit terrein in de lidstaten en op de interne markt, door huidige en toekomstige gepensioneerden beter te beschermen en door op flexibele wijze te zorgen voor een aanpassing aan de aanzienlijke grens- en sectoroverschrijdende diversiteit van de bestaande regelingen;
29. dringt erop aan dat bij wetgevingsinitiatieven van de EU de keuzes van de lidstaten met betrekking tot de verstrekkers van tweedepijlerpensioenen worden gerespecteerd;

Initiatief 11

30. benadrukt dat verdere EU-regelgeving met betrekking tot waarborgmaatregelen gebaseerd moet zijn op een solide effectbeoordeling die onder meer inhoudt dat vergelijkbare producten aan dezelfde prudentiële regels worden onderworpen, die voorziet in een adequate pensioenverstrekking en mobiliteit van werknemers binnen de Unie, en die gericht is op het beschermen van de door werknemers verworven pensioenrechten; benadrukt dat verdere EU-regelgeving met betrekking tot waarborgmaatregelen ook gebaseerd moet zijn op een actieve dialoog met de sociale partners en andere belanghebbenden en op een goed begrip van en respect voor de nationale specifieke kenmerken; benadrukt het feit dat de pensioenstelsels stevig zijn verankerd in de culturele, sociale, politieke en economische omstandigheden van elke lidstaat; benadrukt dat alle

verstrekkers van tweedepijlerpensioenen, ongeacht hun rechtsvorm, moeten worden onderworpen aan proportionele en robuuste regelgeving die rekening houdt met de specifieke eigenschappen van hun sector en zich vooral op de lange termijn richt;

31. benadrukt dat tweedepijlerpensioenen, ongeacht door wie ze worden verstrekt, niet in gevaar mogen worden gebracht door EU-regelgeving die geen rekening houdt met hun langetermijnmogelijkheden;
32. is van mening dat aanbevelingen van de Commissie wat waarborgmaatregelen betreft niet alleen rekening dienen te houden met het uiteenlopende karakter van de stelsels, maar ook het beginsel van "hetzelfde risico, dezelfde regels" binnen elk nationaal stelsel en respectievelijke pijler dienen toe te passen; onderstreept dat de waarborgmaatregelen strikt moeten voldoen aan het evenredigheidsbeginsel waar het gaat om het afwegen van de doelstellingen en de voordelen tegen de financiële, administratieve en technische belasting en het streven naar een evenwicht tussen kosten en baten;
33. acht het wat kwalitatieve waarborgmaatregelen betreft zinvol aanbevelingen te doen over kwesties inzake sterker bedrijfsbeheer en risicomanagement alsmede betere transparantie en verplichte openbaarmaking van informatie, evenals openbaarmaking van kosten en transparantie van investeringsstrategieën, en is van mening dat deze aanbevelingen in het kader van een herziening naar voren moeten worden gebracht, onder eerbiediging van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel; stelt vast dat, gezien de aanzienlijke verschillen tussen de lidstaten, het op de korte termijn haalbaarder is de kwalitatieve waarborgmaatregelen op EU-niveau op elkaar af te stemmen dan de kwantitatieve waarborgmaatregelen;
34. is er, gezien de momenteel beschikbare informatie, niet van overtuigd dat in de gehele EU geldende eisen met betrekking tot eigen kapitaal of balanswaardering passend zijn; is dan ook tegenstander van een hierop gerichte herziening van de pensioenfondsenrichtlijn (IORP-richtlijn); is echter van mening dat in deze beleidscontext ten volle rekening moet worden gehouden met de kwantitatieve impactstudie (QIS) die de EAVB momenteel uitvoert, alsook met eventuele analyses ter opvolging van deze studie; benadrukt dat indien dergelijke vereisten later zouden worden ingevoerd, een rechtstreekse toepassing van de Solvabiliteit II-eisen op pensioenfondsen niet de juiste benadering zou zijn;
35. wijst erop dat de pensioenfondsenrichtlijn enkel van toepassing is op vrijwillige pensioenregelingen en niet voorziet in instrumenten die deel uitmaken van het verplichte overheidspensioenstelsel;
36. benadrukt dat er cruciale verschillen bestaan tussen verzekeringsproducten en bedrijfspensioenregelingen; onderstreept dat een directe toepassing van kwantitatieve Solvabiliteit II-eisen op pensioenfondsen ongepast zou zijn en mogelijk de belangen van zowel werknemers als werkgevers zou kunnen schaden; is dan ook tegenstander van een rechtstreekse toepassing van Solvabiliteit II-eisen op pensioenfondsen, maar staat open voor een benadering die naar zekerheid en duurzaamheid streeft;
37. benadrukt dat de sociale partners (d.w.z. werkgevers en werknemers) samen verantwoordelijk zijn voor de inhoud van bedrijfspensioenregelingen; benadrukt dat contractuele overeenkomsten tussen sociale partners te allen tijde erkend moeten worden,

in het bijzonder met betrekking tot het evenwicht tussen risico's en opbrengsten dat een bedrijfspensioenregeling beoogt;

38. acht een verdere ontwikkeling op EU-niveau van solvabiliteitsmodellen, bijvoorbeeld het Holistic Balance Sheet (HBS), enkel zinvol als op basis van een solide effectbeoordeling blijkt dat de toepassing ervan in de praktijk haalbaar is en effectief is met betrekking tot kosten en baten, vooral gezien de verscheidenheid aan IORP's op nationaal en Europees niveau; benadrukt dat een verdere ontwikkeling van varianten van Solvabiliteit II of HBS niet gericht mag zijn op de invoering van bepalingen in de stijl van Solvabiliteit II;
39. merkt op dat er een grote verscheidenheid bestaat in het ontwerp van pensioenplannen, gaande van regelingen met vaste uitkeringen tot regelingen met vaste bijdragen of gemengde regelingen; stelt eveneens vast dat er in bepaalde lidstaten een verschuiving plaatsvindt van regelingen met vaste uitkeringen naar regelingen met vaste bijdragen of naar de oprichting van pijlers met verplichte kapitaaldekking; benadrukt dat er hierdoor een grotere behoefte ontstaat aan meer transparantie en een betere voorlichting van burgers over de beloofde uitkeringen, de hoogte van de kosten en de investeringsstrategieën;
40. wijst erop dat het idee om gelijke concurrentievoorwaarden tot stand te brengen tussen levensverzekeringen en pensioenfondsen in de tweede pijler slechts tot op zekere hoogte relevant is, gezien de cruciale verschillen tussen verzekeringsproducten en bedrijfspensioenregelingen, al naar gelang het risicoprofiel, de mate van integratie op de financiële markt en de vraag of de aanbieder al dan niet een winsttoegmerk heeft; erkent dat het gezien de concurrentie tussen levensverzekeringen en IORP's in de tweede pijler essentieel is dat producten met dezelfde risico's aan dezelfde regels worden onderworpen teneinde misleiding van begunstigden te vermijden en ervoor te zorgen dat zij in gelijke mate prudentiële bescherming krijgen;

Initiatief 12

41. is van mening dat de pensioenrechten bij insolventie overeenkomstig artikel 8 van Richtlijn 2008/94/EG altijd veiliggesteld moeten zijn in de lidstaten;
42. roept de Commissie op om een allesomvattend overzicht van nationale waarborgsystemen en –maatregelen op te stellen en om, als er tijdens die evaluatie tekortkomingen aan het licht zijn gekomen, betere EU-regelgeving voor te stellen om ervoor te zorgen dat er in de hele EU optimale mechanismen voor eenvoudige, goedkope en evenredige bescherming van bedrijfspensioenrechten worden ingevoerd;
43. onderstreept dat onderwerpen aangaande de bescherming van pensioenen in geval van insolventie nauw samenhangen met essentiële onderdelen van de IORP-herziening; benadrukt dat de Commissie bij de uitwerking van deze twee richtlijnen ervoor moet zorgen dat ze met elkaar overeenstemmen en volledig verenigbaar zijn;

Initiatief 14

44. is ingenomen met het feit dat er een code van optimale methodes aangaande bedrijfspensioenstelsels wordt opgesteld, mits deze tot doel heeft een overzicht te bieden

van betrouwbare procedures en aanbevelingen met betrekking tot waarborgsystemen en – maatregelen; verzoekt de Commissie deze werkzaamheden goed af te stemmen op relevante herzieningen en initiatieven;

45. benadrukt dat in deze context ook het genderspect uitdrukkelijk behandeld moet worden, gezien het problematische feit dat de kansen van vrouwen om een adequaat bedrijfspensioen op te bouwen beperkter zijn dan die van mannen;
46. is ingenomen met de intentie van de Commissie om de ontwikkeling van pensioentraceerdiensten in alle lidstaten te bevorderen; onderstreept dat, aangezien werknemers nu vaker van baan veranderen dan in het verleden, zulke diensten steeds belangrijker zullen worden om mensen een goed overzicht te geven van hun totale pensioenrechten, zodat zij met betrekking tot pensioenkwesities doordachte keuzes kunnen maken;
47. merkt op dat wanneer de pensioentraceerdiensten volledig ontwikkeld zijn, deze idealiter niet alleen informatie moeten verstrekken over bedrijfspensioenen, maar ook over derdepijlerstelsels en individuele eerstepijlerrechten;

Initiatief 17

48. acht de invoering in de lidstaten van pensioentraceerdiensten voor de eerste en tweede pijler een goede zaak; acht het een goede zaak dat wordt nagedacht over de invoering van een grensoverschrijdende traceringsdienst voor de tweede pijler – en dat de Commissie voornemens is om een desbetreffend proefproject te starten – teneinde het zo voor werknemers makkelijker te maken in verschillende lidstaten te werken zonder het overzicht over hun pensioenrechten te verliezen; benadrukt dat burgers degelijke informatie over alle pensioenstelsels (eerste, tweede en derde pijler) nodig hebben om een pensioenspaarplan te kunnen maken en eventueel een aanvullend pensioen te overwegen; spoort de Commissie aan om de uitwisseling van bestaande optimale methodes in de lidstaten te bevorderen en om de ontwikkeling van grensoverschrijdende pensioentraceerdiensten te stimuleren;
49. stelt vast dat er volgens de OESO sprake is van een gebrek aan mobiliteit tussen de lidstaten en dat slechts 3% van de EU-burgers in de beroepsgeschikte leeftijd in een andere lidstaat woont¹; is van mening dat het ontbreken van rechtszekerheid aangaande de overdracht van pensioenrechten een van de belangrijkste hinderpalen is voor arbeidsmobiliteit in Europa;
50. merkt op dat grensoverschrijdende mobiliteit niet alleen een grondrecht van de EU-burgers is, maar ook een cruciale factor bij het streven naar een zo efficiënt mogelijke werking van de interne markt en de Europese economie; benadrukt dat het wegwerken van de nog bestaande hinderpalen voor een dergelijke mobiliteit een van de belangrijkste doelstellingen van de EU-activiteiten aangaande pensioenen moet zijn;
51. benadrukt dat er voor een bredere basis moet worden gezorgd door stelsels open te stellen;

¹ OECD (2012), “Mobility and migration in Europe”, blz. 63. In: OECD Economic Surveys: European Union 2012, OECD Publishing.

52. is dan ook verheugd over de intentie van de Commissie om efficiënte diensten voor grensoverschrijdende tracering te bevorderen; onderstreept dan ook dat de ontwikkeling van diensten voor grensoverschrijdende tracering als prioriteit bestempeld en bevorderd moet worden, omdat deze diensten het voor burgers die tijdens hun loopbaan in verschillende lidstaten werken, veel makkelijker zullen maken om al hun verworven pensioenrechten te volgen en op te eisen; benadrukt dan ook dat diensten voor grensoverschrijdende tracering buitengewoon efficiënt, in juridisch en administratief opzicht slank en uitermate economisch opgezet moeten worden;

Derde pijler: Particuliere pensioenspaarregelingen

53. richt zich met de volgende principiële opmerkingen op de initiatieven 9, 10, 13, 18, 19 en 20, die betrekking hebben op de derde pijler van de pensioenregelingen;

54. stelt vast dat strekking, reikwijdte en samenstelling van de derde pijler per lidstaat verschillen;

55. onderstreept dat het handhaven van adequate pensioenvoorzieningen in de eerste pijler, die gebaseerd is op het solidariteitsbeginsel en een adequate bescherming voor iedereen, de hoogste prioriteit in de lidstaten zou moeten hebben; wijst erop dat de derde pijler bij de verlichting van de demografische druk een aanvullende rol kan spelen; spreekt zich uit tegen alle maatregelen ten gunste van de tweede of derde pijler die ten koste gaan van de eerste pijler;

56. betreurt het dat stelsels van de derde pijler zeer vaak duurder, riskanter en ondoorzichtiger zijn dan stelsels van de eerste pijler; dringt aan op stabiliteit, betrouwbaarheid en duurzaamheid voor de derde pijler;

57. merkt op dat een pensioenregeling van de derde pijler in sommige lidstaten alleen openstaat voor degenen die over voldoende inkomen beschikken om de premie te kunnen betalen; dringt er daarom op aan de acceptatie en toegang van personen met een laag of gemiddeld inkomen tot de derde pijler te verbeteren;

58. onderstreept dat de Commissie in het Groenboek niet duidelijk heeft gemaakt op welke rechtsgrondslag reguleringsplannen voor de derde pijler zouden berusten, en beschouwt dit als een essentieel manco;

Initiatief 9

59. wijst met betrekking tot initiatief 9 op de absolute noodzaak om het subsidiariteitsbeginsel te eerbiedigen;

60. is van mening dat in sommige gevallen particuliere pensioenspaarregelingen nodig zijn om een adequaat pensioen op te kunnen bouwen; spoort de Commissie aan om met de lidstaten samen te werken op basis van optimale methodes en om stimulansen voor particulier pensioensparen te evalueren en te optimaliseren, in het bijzonder voor die personen die anders geen adequaat pensioen zouden opbouwen;

61. acht een evaluatie van optimale methodes alsmede voorstellen voor het optimaliseren van

stimulansen een nuttige zaak;

62. benadrukt dat de overheid in haar beleid geen voorrang zou mogen geven aan het subsidiëren van derdepijlerstelsels, maar er eerst en vooral voor moet zorgen dat iedereen een gepaste bescherming krijgt binnen een goed functionerende en duurzame eerste pijler;
63. verzoekt de Commissie onderzoek te verrichten naar de crisisbestendigheid van stelsels van de derde pijler en aanbevelingen te doen over terugdringing van de risico's;
64. stelt voor op nationaal niveau wettelijke kostenbeperkingen bij het afsluiten, beheren, wisselen van aanbieder of wisselen van type overeenkomst te toetsen en hierover aanbevelingen te doen;
65. is van mening dat gedragscodes met betrekking tot kwaliteit en consumentenvoorlichting en -bescherming in de derde pijler ervoor kunnen zorgen dat pensioenregelingen van de derde pijler aantrekkelijker worden; spoort de Commissie aan om de uitwisseling van de huidige optimale methodes in de lidstaten te bevorderen;

Initiatief 13

66. steunt de uitwerking en invoering van vrijwillige gedragscodes op EU-niveau – en mogelijk ook stelsels voor productcertificering – met betrekking tot kwaliteit en consumentenvoorlichting en -bescherming in de derde pijler; beveelt aan, mochten de vrijwillige gedragscodes niet tot resultaat leiden, dat de lidstaten deze terreinen zelf reguleren;
67. verzoekt de Commissie na te gaan hoe beter gebruik kan worden gemaakt van de EU-wetgeving inzake de financiële sector om te garanderen dat consumenten correct en onpartijdig financieel advies krijgen over pensioen- en pensioengerelateerde producten;

Initiatief 18

68. roept de Commissie en de desbetreffende lidstaten op tot overeenstemming te komen over met name de wijze waarop dubbele belasting en dubbele niet-heffing vermeden kunnen worden bij grensoverschrijdende pensioenen;
69. beschouwt discriminerende belastingen als grote hinderpalen voor grensoverschrijdende mobiliteit en wenst dat deze snel worden weggenomen; stelt tegelijkertijd vast dat de EU slechts een beperkte bevoegdheid heeft wat het fiscaal beleid van de lidstaten betreft;

Initiatief 19

70. acht een onderzoek naar aan het contractrecht gerelateerde belemmeringen nuttig;
71. verzoekt de Commissie de sociale partners via de bestaande structuren adequaat bij een en ander te betrekken;

Initiatief 20

72. onderstreept dat stelsels van de eerste pijler die niet duurzaam zijn, grote risico's inhouden

voor de nationale begrotingen;

73. onderstreept het belang van een uniforme methodiek voor de berekening van de houdbaarheid van overheidsfinanciën op de lange termijn en het aandeel die pensioengerelateerde verplichtingen daarin hebben;
74. verzoekt de lidstaten, onder meer op basis van het verslag van 2012 over de toereikendheid van de pensioenen, om hun inspanningen ter voorkoming van armoede bij ouderen op te voeren; wijst erop dat als er geen moedige stappen worden gezet om de pensioenstelsels op dit vlak te versterken, de Europa 2020-doelstelling inzake armoede en sociale uitsluiting waarschijnlijk niet zal worden bereikt;
75. benadrukt dat het voor de verwezenlijking van duurzame en adequate pensioenstelsels noodzakelijk is nadruk te leggen op het wegwerken van ongelijkheden tussen mannen en vrouwen; benadrukt dat alle lidstaten op dit vlak betere maatregelen moeten nemen, bijvoorbeeld wanneer het gaat over het bevorderen van gelijke lonen, het bestrijden van gendergerelateerde discriminatie, het toekennen van pensioenkredieten voor de zorg voor kinderen en ouderen, het terugdringen van onvrijwillig deeltijds werk en het verbeteren van de arbeids- en pensioenvoorwaarden bij onzekere banen.

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	26.2.2013						
Uitslag eindstemming	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 60%;">+:</td> <td style="text-align: right;">44</td> </tr> <tr> <td>-:</td> <td style="text-align: right;">1</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">0</td> </tr> </table>	+:	44	-:	1	0:	0
+:	44						
-:	1						
0:	0						
Bij de eindstemming aanwezige leden	Burkhard Balz, Elena Băsescu, Jean-Paul Basset, Sharon Bowles, Udo Bullmann, Nikolaos Chountis, George Sabin Cutaş, Leonardo Domenici, Derk Jan Eppink, Diogo Feio, Markus Ferber, Elisa Ferreira, Ildikó Gáll-Pelcz, Jean-Paul Gauzès, Sven Giegold, Sylvie Goulard, Liem Hoang Ngoc, Gunnar Hökmark, Syed Kamall, Othmar Karas, Wolf Klinz, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Philippe Lamberts, Werner Langen, Astrid Lulling, Hans-Peter Martin, Arlene McCarthy, Sławomir Nitrás, Ivari Padar, Alfredo Pallone, Antolín Sánchez Presedo, Olle Schmidt, Peter Simon, Theodor Dumitru Stolojan, Ivo Strejček, Sampo Terho, Marianne Thyssen, Corien Wortmann-Kool, Pablo Zalba Bidegain						
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Pervenche Berès, Sari Essayah, Sophia in 't Veld, Olle Ludvigsson, Thomas Mann, Nils Torvalds, Roberts Zile						
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervanger(s) (art. 187, lid 2)	Alejandro Cercas						

2.10.2012

ADVIES VAN DE COMMISSIE INTERNE MARKT EN CONSUMENTENBESCHERMING

aan de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

over "Een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen"
2012/2234(INI)

Rapporteur voor advies: Sergio Gaetano Cofferati

SUGGESTIES

De Commissie interne markt en consumentenbescherming verzoekt de ten principale bevoegde Commissie werkgelegenheid en sociale zaken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

1. onderstreept dat de financiële en economische crisis de bestaande problemen in verband met de duurzaamheid van vele socialezekerheidsstelsels en de huidige veranderingen in Europa, zoals de vergrijzing van de bevolking, veranderende gezinsstructuren en de toename van atypische dienstverbanden, heeft verergerd, en is van mening dat adequate en gegarandeerde pensioenuitkeringen van doorslaggevend belang zijn voor de sociale samenhang, en onder meer verzekerd kunnen worden door de vaststelling van een minimumpensioen; wijst erop dat de hervorming van pensioenstelsels niet kan worden losgekoppeld van hervormingen van andere socialezekerheidsstelsels;
2. wijst erop dat de centrale doelstelling van pensioenregelingen is te zorgen voor toereikende pensioeninkomens en ouderen in staat te stellen een behoorlijk en financieel onafhankelijk leven te leiden;
3. wijst erop dat de toegenomen levensverwachting een positieve zaak is die een rechtstreeks gevolg is van verbetering van de Europese gezondheidszorgstelsels en de levenskwaliteit; onderstreept dat gepensioneerden een actieve rol spelen in en bijdragen aan de samenleving;
4. is verontrust over het feit dat steeds meer ouderen, vooral vrouwen, onder de armoedegrens leven en vindt dat de pensioenstelsels iedereen een passende en waardige levensstandaard moeten garanderen;

5. beklemtoont dat KMO's één van de belangrijkste motors van banen en groei in de EU zijn en een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de houdbaarheid en adequaatheid van pensioenstelsels in de lidstaten;
6. is van mening dat de lidstaten onderzoek moeten uitvoeren naar de aanpassing van de pensioengerechtigde leeftijd aan de levensverwachting via vrijwillige of flexibele werkformules en stimulerende maatregelen om de mensen langer aan het werk te houden, zoals de optie om te blijven werken met een gedeeltelijke pensioenuitkering; is van mening dat een gedeelde verantwoordelijkheid van werknemers, werkgevers en de overheid nodig is om een langer werkzaam leven in de Europese Unie in te voeren, en dat deze hervormingen sociaal rechtvaardig moeten zijn, en zorgvuldig geëvalueerd naar de gevolgen voor kwetsbare groepen moeten worden en uitgevoerd op een wijze die de solidariteitsmechanismes versterkt;
7. spoort de lidstaten aan zich nader te beraden over de sterke sociaaleconomische argumenten die pleiten voor intrekking van beleid waardoor wordt verhinderd dat oudere werknemers langer op de arbeidsmarkt actief blijven;
8. is het er met de Commissie over eens dat ervoor moet worden gezorgd dat, wanneer vervroegde pensionering worden geschrapt, de betrokkenen kunnen blijven werken of als dit niet mogelijk is, een gegarandeerd minimuminkomen ontvangen en gebruik kunnen maken van bepalingen om socialezekerheidspremies te blijven betalen;
9. is van mening dat bij elke veronderstelde verlenging van het werkzame leven of verhoging van de pensioenleeftijd rekening moet worden gehouden met de bijzondere situatie van mensen die zwaar werk hebben gedaan of die op zeer jonge leeftijd zijn gaan werken;
10. is van mening dat de aanpassing van de pensioenleeftijd van de vrouwen aan die van de mannen gekoppeld moet worden aan doeltreffende beleidsmaatregelen voor gelijke beloning en voor het combineren van werk en gezin, en dat de verzorgingstaken die de vrouwen uitoefenen en de status van informele zorgverleners een passende waardering verdienen; verzoekt de Commissie in kaart te brengen welke pensioenregelingen het beste de gendergevoelige aspecten van pensioenen en de gebrekkige pensioenopbouw van vrouwen aanpakken;
11. meent dat de grootschalige toename van atypische contracten en als gevolg daarvan het steeds vaker voorkomen van een arbeidsverleden dat wordt gedomineerd door tijdelijke en onzekere banen voor de betrokken werknemers kunnen leiden tot onderbrekingen in de socialezekerheidsbijdragen, hetgeen een belangrijk en ondermijnd effect kan hebben op hun uitkeringsrechten;
12. acht het noodzakelijk dat meer daadkracht wordt getoond in het tegengaan en bestraffen van ontduiking van de afdracht van socialezekerheidspremies, die de toereikendheid en duurzaamheid van pensioenstelsels ondermijnt en tot ongerechtvaardigd onderscheid leidt tussen werknemers en ondernemingen en de oneerlijke concurrentie verergert;
13. onderstreept de noodzaak om deelnemers te beschermen tegen een eventueel faillissement van hun pensioenfonds;

14. is van mening dat ten gevolge van demografische veranderingen en toegenomen bezuinigingen op het overheidsbudget, de toereikendheid van de pensioenstelsels moet worden verzekerd door versterking van de eerste overheidspijler, door verbetering en uitbreiding van aanvullende pensioenregelingen van bedrijfsfondsen en daarnaast door aanmoediging van het gebruik van particuliere pensioenvoorzieningen, om de toegankelijkheid, overdraagbaarheid en zekerheid te waarborgen;
15. is van mening dat sterke prikkels nodig zijn om pensioenfondsen te stimuleren langdurig te investeren in duurzame, koolstofarme en sociaal inclusieve activiteiten, en om riskante investeringen op de korte termijn achterwege te laten;
16. benadrukt het belang van duurzaamheid van de nationale pensioenstelsels van de lidstaten voor de financiële stabiliteit van de Europese Unie, alsmede dat de lidstaten in de eurozone dusdanig met elkaar verbonden zijn dat de pensioenverplichtingen van deze lidstaten een grensoverschrijdend effect kunnen hebben;
17. is van opvatting dat arbeidsmobiliteit cruciaal is voor economische groei; herinnert aan het belang van de overdraagbaarheid van pensioenen van de ene naar de andere EU-lidstaat, en aan het feit dat het ontbreken daarvan nog steeds een belangrijk obstakel vormt voor burgers om gebruik te maken van hun recht op vrij verkeer; acht het noodzakelijk betere informatie te verschaffen over de overdraagbaarheid van pensioenrechten en voorwaarden te scheppen om de volledig overdraagbaarheid van alle pensioenrechten te beschermen en te bereiken, met inbegrip van de rechten die voortvloeien uit aanvullende pensioenen; acht het in dit verband noodzakelijk alle mogelijke manieren te onderzoeken, en met name opnieuw aan een richtlijn te gaan werken die volledige overdraagbaarheid van pensioenrechten waarborgt; benadrukt voorts dat ook de overdraagbaarheid gewaarborgd moet worden van de bijdragen aan een bedrijfspensioenfonds die volgens de contractuele bepalingen van het betreffende pensioenfonds een te korte periode bestrijken om daaraan rechten te kunnen ontleen;
18. acht het daarom wenselijk dat de Commissie zo spoedig mogelijk onderzoekt hoe de fiscale en actuariële problemen bij het overdragen van pensioenen kunnen worden opgelost en hoe een systeem kan worden opgezet, waarbij het mogelijk wordt onmiddellijk inzicht te krijgen in de pensioenrechten die in de EU-lidstaten zijn opgebouwd;
19. is van mening dat de richtlijn te herzien betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IORP-richtlijn) moet worden herzien met het oog op een doeltreffende handhaving door de lidstaten van voorschriften van de richtlijn; meent dat deze herziening gericht moet zijn op bevordering van grensoverschrijdende activiteiten van bedrijfspensioenfondsen in de interne markt, waarborging van adequaat financieel toezicht, verhoging van de zekerheid, transparantie en informatie voor de begunstigden, en aanpassing van de solvabiliteits- en kapitalisatievereisten; meent voorts dat de herziening aandacht moet besteden aan de grote verschillen tussen bedrijfspensioenfondsen en verzekeringsfondsen, en de eventuele aansprakelijkheid van bedrijven en bestaande waarborgmechanismen; is van mening dat elk voorstel over bedrijfspensioenfondsen volledig doorgelicht moet worden op effecten om met name de bijkomende kosten te kwantificeren die een adequate

pensioenverstrekking in gevaar kunnen brengen;

20. is van mening dat de transparantie van particuliere pensioenvoorzieningen nog steeds onvoldoende is; acht het van wezenlijk belang dat werknemers toegang hebben tot betrouwbare en volledige informatie over hun pensioenrechten, met name over de te verwachten resultaten in de toekomst, de risico's en alle daaraan verbonden kosten, en in het bijzonder die welke verband houden met grensoverschrijdende werkzaamheden en mobiliteit (met inbegrip van de tweede en derde pijler); roept de Commissie op om deze kwestie verder te onderzoeken en, indien nodig, strengere regels op dit gebied op te stellen;
21. is van mening dat aanvullende particuliere pensioenregelingen, die er mede voor zorgen dat toereikende uitkeringen worden verkregen, een gewaarborgde en zekere opbrengst opleveren, waarover begunstigden voldoende en duidelijk worden geïnformeerd, en dat, met het oog hierop, de fondsen moeten voldoen aan strenge solvabiliteits- en kapitalisatievereisten en alleen langetermijnbeleggingen met een laag risico doen;
22. is van mening dat het bedrijfseconomisch toezicht in de Europese Unie geharmoniseerd moet worden om het risico van een 'race to the bottom' door onderbieding op solvabiliteitseisen door de lidstaten tegen te gaan;
23. roept de lidstaten op uit te gaan van de beste praktijken ten aanzien van pensioenen in de Europese Unie;

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	10.7.2012
Uitslag eindstemming	+ : 28 - : 1 0 : 4
Bij de eindstemming aanwezige leden	Pablo Arias Echeverría, Adam Bielan, Cristian Silviu Buşoi, Sergio Gaetano Cofferati, Birgit Collin-Langen, Lara Comi, Anna Maria Corazza Bildt, António Fernando Correia de Campos, Cornelis de Jong, Jürgen Creutzmann, Vicente Miguel Garcés Ramón, Evelyne Gebhardt, Louis Grech, Philippe Juvin, Sandra Kalniete, Edvard Kožušník, Toine Manders, Hans-Peter Mayer, Sirpa Pietikäinen, Phil Prendergast, Mitro Repo, Robert Rochefort, Heide Rühle, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Catherine Stihler, Emilie Turunen, Barbara Weiler
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Raffaele Baldassarre, María Irigoyen Pérez, Emma McClarkin, Sabine Verheyen, Anja Weisgerber

20.2.2013

ADVIES VAN DE COMMISSIE RECHTEN VAN DE VROUW EN GENDERGELIJKHEID

aan de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

inzake een strategie voor adequate, veilige en duurzame pensioenen
(2012/2234(INI))

Rapporteur voor advies: Regina Bastos

SUGGESTIES

De Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid verzoekt de ten principale bevoegde Commissie werkgelegenheid en sociale zaken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

- A. overwegende dat moet worden nagegaan wat de gevolgen van de vergrijzing voor de overheidsfinanciën zijn; overwegende dat er voor de toekomstige generaties een toereikend pensioenstelsel moet zijn;
- B. overwegende dat pensioenfondsen belangrijke beleggers zijn ten behoeve van de economische groei in de EU en een aanzienlijke bijdrage leveren aan de verwezenlijking van het in het kader van de Europa 2020-strategie vastgestelde streefdoel van een arbeidsparticipatiepercentage van 75% voor zowel mannen als vrouwen in de leeftijdscategorie 20-64 jaar, en een op maatschappelijke integratie gebaseerde samenleving;
- C. overwegende dat pensioenregelingen in het huidige Europese debat te vaak louter als last voor de overheidsfinanciën worden gezien in plaats van als een essentieel instrument om armoede onder ouderen te bestrijden en om een herverdeling gedurende de levensloop van een individu en binnen de maatschappij te bewerkstelligen;
- D. overwegende dat pensioenen de belangrijkste bron van inkomsten voor Europese ouderen vormen en zijn bedoeld om een behoorlijke levensstandaard voor hen te waarborgen en hen in staat te stellen financieel onafhankelijk te zijn; overwegende dat ongeveer 22% van de vrouwen van ouder dan 75 jaar zich desalniettemin onder de armoedegrens van de Europese Unie bevindt en derhalve een groot risico loopt op maatschappelijke uitsluiting, en overwegende dat de meerderheid van de 75-plussers bestaat uit vrouwen;

- E. overwegende dat vrouwen hun carrière vaker onderbreken en vaker deeltijd werken dan mannen om de zorg voor kinderen en oudere, hulpbehoevende of zieke familieleden op zich te nemen, zodat zij vaker dan mannen voor deeltijdwerk of slechter betaalde banen kiezen, en overwegende dat deze onderbrekingen helemaal niet of slechts gedeeltelijk in aanmerking worden genomen bij de pensioenberekening, dat het pensioen van vrouwen derhalve vaak lager is dan dat van mannen en dat vrouwen een groter risico op armoede lopen;
- F. overwegende dat onevenredig veel vrouwen deeltijd- of flexwerker zijn;
- G. overwegende dat een groot gedeelte van het zwartwerk door vrouwen wordt gedaan, vooral als huishoudelijke hulp of verzorgster van hulpbehoevenden;
- H. overwegende dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn in de lagere regionen van de arbeidsmarkt wat betreft opleidingsniveau, beloning en aanzien, en dat vrouwen daardoor minder zeker van hun baan zijn en minder verdienen dan mannen;
- I. overwegende dat vrouwen meer moeilijkheden ondervinden bij het combineren van werk en gezinsleven doordat de gezinstaken niet altijd eerlijk zijn verdeeld en de zorg voor de kinderen en hulpbehoevende familieleden voornamelijk op vrouwen neerkomt;
- J. overwegende dat de verschillen tussen mannen en vrouwen op het gebied van werk, salarissen, premies, carrièreonderbrekingen, zwartwerk, werk zonder vast dienstverband en deeltijdwerk in verband met gezinstaken serieuze gevolgen hebben voor de hoogte van het pensioen waarop vrouwen aanspraak kunnen maken;
- K. overwegende dat de negatieve uitwerking van de economische en financiële crisis in Europa op de lonen en de werkgelegenheid het risico op armoede onder ouderen in de toekomst zal doen toenemen;
- L. overwegende dat uit de studie "Women living alone – an update", die op verzoek van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid van het Parlement is opgesteld, blijkt dat sommige van de bestaande pensioenregelingen tot grotere genderongelijkheid leiden, met name in het geval van alleenstaande vrouwen;
- M. overwegende dat OESO-werkdocument nr. 116 inzake sociale zaken, arbeid en migratie, getiteld "Cooking, Caring and Volunteering: Unpaid Work Around the World" (Veerle Miranda) inzicht geeft in het belang van onbetaald werk, dat in nationale pensioenregelingen nog niet wordt meegeteld;
- N. overwegende dat het arbeidsparticipatiepercentage in de EU voor de leeftijdsgroep 55-64 slechts 47,4% bedraagt en voor vrouwen zelfs 40,2%; overwegende dat in bepaalde EU-landen slechts 2% van alle vacatures door 55-plussers wordt vervuld; overwegende dat een dergelijke geringe arbeidsparticipatie in een pensioenkloof binnen generaties tussen mannen en vrouwen resulteert alsook in aanzienlijke inkomensverschillen tussen de generaties;
- O. overwegende dat prognoses met betrekking tot de gevolgen van pensioenhervormingen doorgaans zijn gebaseerd op het profiel van een voltijds werkende man met een modaal

inkomen; overwegende dat genderspecifieke actuariële tabellen een negatief effect hebben op de pensioenberekeningen voor vrouwen en een lager vervangingspercentage voor vrouwen opleveren;

- P. overwegende dat vrouwen, met name wanneer zij boven de 50 zijn, veelal minder goed betaalde banen hebben en minder van de flexibiliteit op de arbeidsmarkt profiteren, zodat het voor hen veel moeilijker is om geld voor hun pensioen opzij te zetten;
1. onderstreept dat de pensioenstelsels in verscheidene lidstaten moeten worden hervormd om het hoofd te kunnen bieden aan de demografische ontwikkelingen en veranderingen op de arbeidsmarkt; benadrukt dat de hervormingen sociaal rechtvaardig moeten zijn en de solidariteit en gendergelijkheid moeten bevorderen; onderstreept dat de sociale partners en belanghebbenden bij de hervormingen betrokken moeten worden en dat burgers hierover naar behoren moeten worden voorgelicht;
 2. wijst erop dat de lidstaten steun moeten verlenen aan onderzoek naar het effect van verschillende formules voor pensioenindexering op het armoederisico voor ouderen, rekening houdend met de genderdimensie; verzoekt de lidstaten met name rekening te houden met de veranderende behoeften van ouder wordende mensen, bv. langdurige zorg, zodat bejaarden, en met name vrouwen, een toereikend pensioen krijgen en een menswaardig bestaan kunnen hebben;
 3. beklemtoont dat het pensioenbeleid een wezenlijk onderdeel van het sociaal beleid vormt en dat pensioenen rechtstreekse financiële solidariteit tussen de generaties belichamen en een investering in de toekomst vormen;
 4. wijst erop dat de opzet van de pensioenstelsels een verantwoordelijkheid van de lidstaten is en benadrukt de voordelen van een alomvattende, gecoördineerde benadering op EU-niveau;
 5. verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen in pensioenverzekeringsstelsels consequent wordt toegepast en dat met name bedrijfspensioenregelingen niet ten nadele van vrouwen uitpakken door versterking van bestaande patronen die vrouwen reeds in een achterstandspositie plaatsen voor wat betreft uitkeringen en premies;
 6. verzoekt de Commissie en de lidstaten van de EU veelomvattende effectbeoordelingen uit te voeren met betrekking tot alle hervormingen op het gebied van de sociale zekerheid, met name de pensioenstelsels, die wellicht negatieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid en de pensioenrechten van vrouwen, zoals bezuinigingen op kinderdagverblijven en ouderenopvang, pensioenmaatregelen enz.;
 7. herinnert eraan dat de lidstaten maatregelen moeten nemen om een einde te maken aan de salarisverschillen tussen vrouwen en mannen die hetzelfde werk doen, aan het verschil tussen het aantal mannen en vrouwen in leidinggevende functies en aan de genderongelijkheid op de arbeidsmarkt, waardoor ook de pensioenen aanzienlijk uiteenlopen en vrouwen veel lagere pensioenen ontvangen dan mannen; dringt er bij de Commissie op aan de bestaande wetgeving te herzien; wijst erop dat de salariskloof tussen mannen en vrouwen ondanks de talloze campagnes, streefcijfers en maatregelen in de

afgelopen jaren onverminderd groot blijft;

8. benadrukt dat er dringend maatregelen moeten worden genomen om het salarisverschil tussen mannen en vrouwen in de private sector, dat in de meeste lidstaten bijzonder groot is, aan te pakken;
9. verzoekt de lidstaten flexibiliteit ten aanzien van de pensioenleeftijd te bevorderen en daarbij de genderdimensie in aanmerking te nemen, en een minimumpensioen te waarborgen;
10. wijst erop dat vrouwen in het algemeen indirect worden gediscrimineerd en een grotere kans lopen om tot armoede te vervallen, indien in de pensioenregelingen van de lidstaten geen rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van vrouwen en de genderdimensie in het algemeen;
11. wijst erop dat flexwerk en deeltijdarbeid het combineren van werk en gezinsleven weliswaar gemakkelijker maken, vooral voor vrouwen, maar dat zij ook zorgen voor lagere lonen en dus, op termijn, lagere pensioenen; benadrukt dat de overgrote meerderheid van de lage lonen en vrijwel alle zeer lage lonen voor deeltijdwerk worden betaald, en dat 80% van de "werkende armen" vrouwen zijn;
12. benadrukt de noodzaak van verkleining van de verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen, die ertoe leiden dat vrouwen met dezelfde kwalificaties en in dezelfde baan minder verdienen en dat veel vrouwen tot armoede vervallen als zij met pensioen gaan of weduwe worden;
13. erkent dat het noodzakelijk is de pensioengerechtigde leeftijd voor vrouwen en mannen aan te passen teneinde rekening te houden met de stijging van de levensverwachting, en tegelijkertijd de toegang tot "een leven lang leren" te verbeteren, de combinatie van werk, gezin en privéleven te faciliteren en het actief ouder worden te bevorderen;
14. verzoekt de Commissie en de lidstaten te kiezen voor een levensloopbenadering ten aanzien van pensioenen waarbij rekening wordt gehouden met de volledige duur van iemands carrière, met inbegrip van loopbaanonderbrekingen en -veranderingen, zodat de maatschappelijke en economische baten van onbetaalde zorgtaken en moderne arbeidspatronen hierin tot uitdrukking komen;
15. onderstreept dat het van belang is de pensioengerechtigde leeftijd voor mannen en vrouwen gelijk te trekken en de inzetbaarheid van oudere vrouwen en mannen in het arbeidsproces te verbeteren, hetgeen aanzienlijk zal bijdragen aan de toename van de arbeidsparticipatie van ouderen;
16. benadrukt dat vrouwen gemiddeld langer deeltijdwerkloos zijn, lagere lonen ontvangen en minder uren per week werken, hetgeen ingrijpende consequenties heeft voor hun inkomen, hun socialezekerheidsuitkeringen en, niet te vergeten, hun latere pensioen;
17. onderstreept dat de hogere levensverwachting voor vrouwen niet tot discriminatie bij de pensioenberekening mag leiden;

18. verwelkomt het initiatief van de Commissie dat erop is gericht de ontwikkeling van aanvullende pensioenspaarregelingen aan te moedigen, teneinde de inkomsten van gepensioneerden te vergroten;
19. benadrukt dat de eerste pijler de belangrijkste bron van het ouderdomspensioen moet blijven en dat de Commissie maatregelen moet nemen om de tweede en derde pijler voor vrouwen toegankelijker en transparanter te maken, omdat zij thans minder mogelijkheden hebben dan mannen om een aanvullend spaarpensioen op te bouwen;
20. verlangt dat de lidstaten de wetgeving op het gebied van moederschapsrechten naleven en handhaven om te voorkomen dat vrouwen de rekening voor hun moederschap gepresenteerd krijgen in de vorm van een lager pensioen;
21. benadrukt dat de lidstaten moeten worden aangespoord om burgers beter voor te lichten, zodat zij besluiten over hun pensioenplanning met volledige kennis van zaken kunnen nemen;
22. spoort de lidstaten aan om de perioden waarin vrouwen of mannen voor kinderen of andere afhankelijke familieleden moeten zorgen, als daadwerkelijke perioden van verzekering mee te tellen voor de vaststelling van de pensioenrechten en de berekening ervan;
23. is van mening dat de individualisering van pensioenrechten vanuit een oogpunt van gendergelijkheid noodzakelijk is, maar dat de positie van veel oudere vrouwen die momenteel afhankelijk zijn van een weduwepensioen of andere afgeleide rechten, eveneens moet worden gewaarborgd;
24. benadrukt dat sociaal beleid en voorzieningen voor kinderopvang en zorg voor ouderen en hulpbehoevenden van cruciaal belang zijn om te waarborgen dat vrouwen dezelfde mogelijkheden hebben als mannen om betaalde arbeid te verrichten en dat te combineren met privé- en gezinsleven, zodat ze voldoende pensioenrechten kunnen opbouwen om later een fatsoenlijk pensioen te ontvangen;
25. benadrukt dat de lidstaten moeten worden aangespoord om via het socialezekerheidsstelsel en bij de pensioentoekenning rekening te houden met de tijd die, met name vrouwen, hebben besteed aan de verzorging en ondersteuning van hulpbehoevenden;
26. verzoekt de lidstaten en de Commissie met nieuwe oplossingen te komen om ervoor te zorgen dat legaal verricht informeel werk beter wordt betaald en wordt meegewogen bij de vaststelling van de pensioenrechten;
27. is ingenomen met de oproep in het witboek om pensioenkrediet te ontwikkelen voor de zorg voor afhankelijke personen, dat wil zeggen het meewegen, bij de berekening van het pensioen, van de perioden gedurende welke vrouwen of mannen voor afhankelijke personen hebben gezorgd, zoals dit in sommige lidstaten reeds gebeurt;
28. verlangt dat de betrokkenheid van vrouwen bij het functioneren van verenigingen voor kinderen, gehandicapten of hulpbehoevenden in aanmerking wordt genomen bij het

vaststellen van hun beroepservaring, zodat er geen sprake is van loopbaanonderbreking met een lager pensioen tot gevolg;

29. verzoekt de lidstaten zo nodig de socialezekerheidsstelsels te herzien om aanzienlijke verschillen tussen de pensioenen van vrouwen en mannen te voorkomen, en te overwegen of er corrigerende factoren kunnen worden ingevoerd om rekening te houden met onderbrekingen in de premiebetaling als gevolg van kortetermijncontracten;
30. benadrukt nogmaals dat genderstereotypen moeten worden bestreden omdat het werk van vrouwen in die optiek van ondergeschikt belang wordt geacht, met een lagere beloning voor vrouwen tot gevolg;
31. dringt bij de lidstaten aan op kwalitatief hoogstaande en betaalbare voorzieningen voor kinderopvang en zorg voor hulpbehoevenden.

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	19.2.2013
Uitslag eindstemming	+: 30 -: 2 0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	Regina Bastos, Edit Bauer, Andrea Češková, Marije Cornelissen, Tadeusz Cymański, Iratxe García Pérez, Zita Gurmai, Mikael Gustafsson, Mary Honeyball, Sophia in 't Veld, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Silvana Koch-Mehrin, Constance Le Grip, Astrid Lulling, Ulrike Lunacek, Elisabeth Morin-Chartier, Krisztina Morvai, Siiri Oviir, Joanna Senyszyn, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Anna Záborská, Inês Cristina Zuber
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Izaskun Bilbao Barandica, Minodora Cliveti, Silvia Costa, Anne Delvaux, Mariya Gabriel, Nicole Kiil-Nielsen, Doris Pack, Licia Ronzulli, Angelika Werthmann

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	21.3.2013
Uitslag eindstemming	+: 32 -: 4 0: 6
Bij de eindstemming aanwezige leden	Regina Bastos, Edit Bauer, Heinz K. Becker, Jean-Luc Bennahmias, Phil Bennion, Pervenche Berès, Vilija Blinkevičiūtė, Philippe Boulland, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Minodora Cliveti, Marije Cornelissen, Emer Costello, Andrea Cozzolino, Frédéric Daerden, Karima Delli, Richard Falbr, Thomas Händel, Marian Harkin, Danuta Jazłowiecka, Ádám Kósa, Jean Lambert, Patrick Le Hyaric, Verónica Lope Fontagné, Olle Ludvigsson, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Csaba Öry, Siiri Oviir, Sylvana Rapti, Licia Ronzulli, Elisabeth Schroedter, Jutta Steinruck
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Georges Bach, Jürgen Creutzmann, Philippe De Backer, Sergio Gutiérrez Prieto, Anthea McIntyre, Ria Oomen-Ruijten, Csaba Sógor
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervanger(s) (art. 187, lid 2)	Wim van de Camp